

Krkonošská sezona

Zajímavosti
a užitečné rady
pro návštěvníky Krkonoš

Navštivte architektonické klenoty „Údolí paláců a zahrad“ v polských Krkonoších

www.KRKONOSE.eu

Pěšky z Polska
ke Sněžným jamám

Hornické město Kowary
a jedinečný Park miniatur

Nejstarší český národní park
oslavuje 50. narozeniny

Jelenohorská oblast vhodná
pro cykloturistiku

Inspirace pro vás
- sedm dní
v Jelenohorské kotlině

Trasy pro
hendikepované
i na hřebenech

Krkonošské cyklobusy
letos už podesáté

Lázeňské město
Cieplice a zřícenina
hradu Chojnik

Szklarska Poreba
a naučné centrum
Karkonoskiego Parku
Narodowego

125. výročí založení
Klubu českých turistů

Cíl 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
PŘEKRAČUJEME HRANICE

Vážení a milí čtenáři, turisté a návštěvníci,

děkujeme za váš zájem, který projevujete i tím, že jste otevřeli stránky Krkonošské sezony. Věříme, že i v tomto vydání turistických novin naleznete nové informace. Protože se výtisk programově věnuje z valné většiny polské části Krkonoš, chtěli bychom vám nejdříve doporučit další tipy na výlety v nové publikaci představující méně známá místa českých krkonošských měst a obcí sdružených do Svazku Krkonoše a jejich okolí, nabídnout možnosti rodinné cykloturistiky na tzv. Dlouhých sjezdech a také skládačku s mapou, která vás zorientuje v regionu s nabídkou zážitkového pobytu.

Tipy na výlety vznikly s cílem připomenout a představit široké veřejnosti i méně známá místa krkonošských měst a obcí, jejich blízké i vzdálenější okolí. Nejenom nejvyšší partie hor se svými nádhernými přírodními útvary a panoramaty okouzlí v každém ročním období. I jinde je mnoho zajímavostí, které publikace nabízí jako cíle výletů, a které jistě budou inspirací a poučením. Prostřednictvím muzeí a expozic je uchována trvalá připomínka historie a odkaz někdejšího života místních obyvatel. Soubory jedinečných staveb, romanticky rozestřených v krajině, představují promyšlenou architekturu usedlíků. Naučné stezky rozšíří povědomí o navštívených místech. Sakrální památky jsou symbolem zdejších duchovních hodnot. Úžasný panoramatický rozhled po výstupu do míst dalekých výhledů potěší nejedno oko.

Pod titulem **Nejezděte v Krkonoších na kole do kopce a Vydejte se cyklobusem a potom lanovkou... vyšel materiál Dlouhé sjezdy**. Koresponduje s tím, že si cyklisté terény Krkonoš oblíbili, a proto je na místě popularizace dlouhých sjezdů a využití zdejších možností. Cyklobusem, lanovkou nebo vlastní silou se vyvezete i se svými koly co nejvýše. Pokocháte se nádhernými panoramaty a vydáte se na cestu zpět, vesměs z kopce. U každého tipu na dlouhý sjezd je ilustrační mapa, která vás zorientuje, kde se nacházíte a kudy se vydáte. Trasy jsou vybrány napříč Krkonošemi, abyste měli příležitost navštívit a prohlédnout podstatnou část regionu. Dlouhé sjezdy nejsou speciálně v terénu značené. Jejich stručný popis v materiálu je vhodným vodítkem, jak je absolvovat. Proto vydavatel Krkonoše – svazek měst a obcí všem doporučuje zakoupit cykloturistickou mapu, která vás povede přesně.

Další tiskovinou je skládačka s mapou Krkonoše po celý rok. Pod titulem - **Hory zážitků po celý rok** - ve stručnosti seznámí s možným celoročním aktivním využitím v regionu. Představí nejvyšší české hory jako romantickou horskou krajinu, bohatou na malebné přírodní scenérie, folklór a tradice. Nabídne upoutávky na vycházkové, naučné a turistické trasy a cesty, které jsou značeny ukazateli a piktogramy a vybaveny panoramatickými mapami a odpočívadly. Pozve na krkonošské rozhledny a další místa krásných výhledů. V kapitole Sportem k lepší náladě a dobrému zdraví pozve na sport na kolečkách, kam patří např. i bobové dráhy, vyzve k letu ve výškách při paraglidingu, pozve k vodě anebo na vodu, do sedla koně, ale i za technickými památkami. Zimní kapitola se věnuje nabídce lyžařského sportu – sjezdového a běžeckého, ale i dalším možnostem jak pěkně a zajímavě prožít volný čas.

Propagační materiály vydané v jednotném grafickém stylu Krkonoš, v několika jazykových verzích, získáte zdarma v Regionálním turistickém informačním centru Krkonoše se sídlem ve Vrchlabí nebo v dalších krkonošských informačních centrech. Stačí požádat obsluhující personál. Propagační materiály a další texty jsou zveřejněny na oficiálních internetových turistických webových stránkách: www.krkonoše.eu

Krkonoše si zaslouží naši pozornost, ohleduplnost a přirozenou ochranu. Cykloturisté buďte pozorní a ohleduplní. V některých místech, kudy pojedete, vede souběžně turistická stezka. Upozorněte zvonkem pěší. Rychlost jízdy přizpůsobujte kvalitě cesty. Některé úseky přetínají frekventované silnice. Opatrnosti není nikdy nazbyt. Vzhledem k ochraně přírody nesjíždějte mimo trasy. Na cestách neodhazujte odpady jinam než na místa určená. Nejlépe, přibalte si je zpět do svého batohu.

Jsou tu stovky pěších vycházkových, naučných a turistických tras a cest. Jsou dobře značeny dřevěnými ukazateli a gravírovanými piktogramy. Vybaveny panoramatickými mapami, místy odpočívadly. Rozmanitost terénu uspokojí náročné i rekreační turisty. Na území Krkonošského národního parku jsou vytipovány trasy na výlety pro imobilní spoluobčany. Přčtete na jiném místě tohoto vydání.

Využijte k poznání nových míst krkonošské cyklobusy. Svými linkami od června do září protínají region a vyvážejí turisty a cykloturisty s koly do různých částí pohoří. Jízdní řád získáte v krkonošských informačních centrech anebo přímo na autobusových zastávkách, kde cyklobus stává. O projektu si přečtete na jiném místě tohoto vydání.

Lanovky s letním provozem: Pec pod Sněžkou - Hnědý vrch (1215 m n. m.), Velká Úpa - Portášky (1060 m n. m.), Špindlerův Mlýn - Medvědí (1235 m n. m.), Špindlerův Mlýn, Sv. Petr - Pláně (1175 m n. m.), Janské Lázně - Černá hora (1263 m n. m.), Vrchlabí, Herlíkovic - Žalý (1019 m n. m.), Rokytnice n/ Jizerou - Horní Domky (912 m n. m.), Harrachov - Čertova hora (1021 m n. m.).

Organizací, která v území uvádí do života projekty na podporu cestovního ruchu a zajišťuje jejich koordinaci i financování, tiskne celokrkonoské propagační materiály i turistické noviny Krkonošská sezona, je Krkonoše - svazek měst a obcí. Byl založen v roce 2000. Členskou základnu tvoří 41 měst a obcí, tj. cca 70 000 obyvatel. Soustřeďuje se i na další pilíře místní ekonomické stability a na řešení souvisejících problémů, které mají celokrkonoský dosah. Bližší informace: www.svazek.krkonoše.eu

Na kole poznáte krajinu a pěkná místa do větších detailů

Jelenohorská kotlina je podle našeho mínění skvělé místo pro cykloturistiku. Z Jelení Hory se lze vydat na cyklistický výlet takřka do čtyř stran světa. Dvě cyklotrasy vedou směrem ke Karpaczi a Údolím Bobru. Proplínají se zde také mezinárodní cyklotrasy: ER - 2 Liczyrzepa (což v polštině znamená Řepočet - Krakonoš), dále ER - 6 trasa Údolí Bobru (Dolina Bobru) a ER - 7 trasa Jizerského podhůří (Szlak Pogórza Izerskiego). Kolem Szklarské Poręby je připravených 12 cyklotras, které vedou Krkonošemi a polskými Jizerskými horami. Na území polského Krkonošského národního parku se na kolech smí jezdit pouze po značených trasách a rychlost jízdy by neměla přesahovat 20 km/hod.

Doporučujeme navštívit polská turistická informační centra, kde vám nabídnou podrobné mapy, průvodce a propagační materiály jednotlivých lokalit, vydané v několika jazycích.

O vaše bezpečí pečují záchranáři Horské služby (GOPR), přesto opatrnosti není nikdy nazbyt. Pozor, počasí v horách bývá občas zrádné a rychle se mění. Jezděte bezpečně a ohleduplně. Chraňte krkonošskou přírodu.

Barbara Rózycka-Jaskólska

Cestování, nové zážitky a poznávání krajiny, přírodních zajímavostí i historických klenotů patří k létu. Proto jsme pro vás připravili zajímavé cíle výletů, které si můžete naplánavat během týdenního pobytu jak na české tak na polské straně Krkonoš. Námí sestavená nabídka by vás mohla inspirovat, jak poznat nevšední části hor a jejich podhůří. Záleží už jen na vaší chuti a možnostech, jak si svůj volný čas, jednotlivé výlety a s nimi související cíle, sami rozvrhnete.

Sedm dnů v polské Jelenohorské kotlině

Polské a české hory Krkonoše s jejich podhůřím jsou vzájemně vzdálené, coby kamenem dohodil. Proto vám, kteří jste do regionu přicestovali poprvé, i vám, kteří tu pobýváte častěji, anebo vám, kteří tu žijete trvale, doporučujeme k návštěvě krajinu u sousedů. Můžete se vydat na cestu třeba na celý týden. Podle vlastní zkušenosti víme, že se výlet za poznáním vyplatí i na jeden den. Stačí vybrat lokalitu a vyrazit.

Krkonoše, s nejvyšším vrcholem sudetská - jesenické horské soustavy Sněžkou (1602 m n. m.), Kaczawské hory a Rudawy Janowickie, a také Jelenohorskou kotlinou protíná síť turistických značených stezek. Horské túry s neobyčejnými a nevšedními výhledy do okolní krajiny jsou opravdovou relaxací.

Na křižovatkách turisticky značených cest najdete informace o čase, který potřebujete k překonání vzdálenosti do zvoleného cíle. K tomu, abyste se rychleji dostali na hlavní krkonošský hřeben doporučujeme použít sedačkovou lanovku v Karpaczi nebo ve Szklarské Porębě.

Výjimečné místo - legendy se prolínají s pravdou, dějiny se současností

Valonové zde objevili množství pokladů skrytých pod zemí, rytíři v opevněných hradech hájili polské hranice a laboranti důkladně prozkoumali taje bylin rostoucích v horské divočině. Všichni zde nechali část svých tajemství. Přes četné války, které postihly tyto kraje, bylo v jejich obyvatelích vždy hodně tolerance. Ve městech a vesnicích spolu žili evangelíci a katolíci a nejednou se modlili v jednom kostele.

Je to kraj hradů, zámků a zahrad. Zde měl pruský král Fridrich Vilém III. svou letní rezidenci. Díky němu se odpočinek na úpatí Krkonoš stal módní. Příkladem aristokracie následovali umělci. Jezdili sem, zanechali tu své stopy a Krkonoše proslavili.

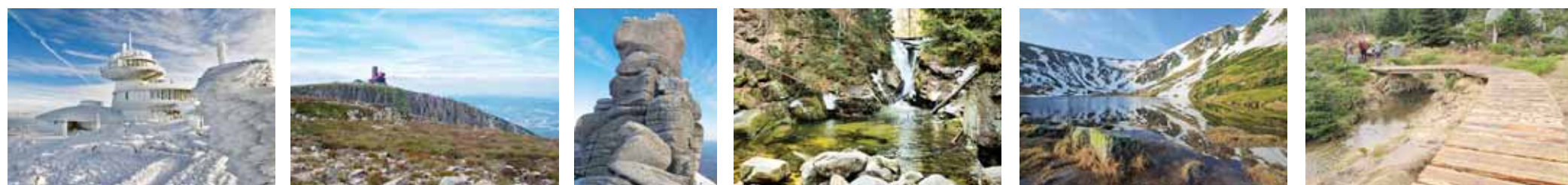
Hory a jejich přírodní hodnota jsou dodnes největším magnetem, který přitahuje spousty turistů. Neméně důležité je i kulturní dědictví a turistické atrakce, jež jsou dílem lidských rukou.

Jelení Hora a její okolí je oblastí vhodnou pro milovníky aktivní rekreace. Nezávisle na ročním období tu každý najde něco pro sebe. Nepopíšeme vám všechny přírodní atrakce regionu, je jich příliš mnoho. Ujistíme však, že trasy putování vás povedou podél šumících potoků k ledovcovým jezírkům, k fantastickým tvarům skalních útvarů a do malebných údolí. Prohlížet je můžete pěšky, na kole, z koňského hřbetu, v zimě na lyžích. Cestovat můžete vlastním vozem, hromadnou dopravou nebo na kole.

„Starší bratr“ českého Krkonošského národního parku

Polský Krkonošský národní park (Karkonoski Park Narodowy), jehož správa má sídlo v Jelení Hoře, ul. Chałubińskiego 23, byl vyhlášen v roce 1959 na území nejvyššího pásma sudetská - jesenické horské soustavy v Krkonoších. Rozkládá se na ploše 5 575 hektarů a zasahuje hlavní krkonošský hřeben od západních svahů Mumlavské hory po Pomezni Boudy (sedlo Przetęcz Okraj). Přírodně nejcennějšími místy jsou **Sněžné jámy (Śnieżne Kotły)**, **kotle Czarny Kocioł Jagniątkowski**, **Kocioł Łomniczki**, **kotle Malého a Velkého rybníka (Małego i Wielkiego Stawu)**.

1. DEN

Budte vítáni a seznamte se

Vydejte se do hor **Rudawy Janowickie**, pásma, které uzavírá **Jelenohorskou kotlinu** z východu. Krajině nejzajímavější částí jsou **Góry Sokole** – známá oblast pro horolezce. Turistické cesty vás dovedou do nejkrásnějších míst **Rudavského krajinného parku**. **Krzyżna Góra (654 m n. m.)** a její dvojče, vrchol **Sokolik (623 m n. m.)** jsou vynikající vyhlídkové body. Přehlédnete i pásmo polských Krkonoš. Okolo jsou roztroušené malebné obce a městečka – **Janowice Wielkie, Karpniki, Wojanów, Łomnica, Trzcianko, Bukowiec**. Ve vesnici **Mysłakowice** si prohlédnete osadu starých tyrolských domů postavených dávnými usedlíky z Rakouska. V jednom z nich je muzeum. Nejlépe se s místy seznámíte při výletu na kole. Večer bude příjemné posezení u jednoho z mnoha rybníků. Určitě ochutnejte místní rybí speciality.

➤ **Rudavský krajinný park (Rudawski Park Krajobrazowy)** zasahuje hory **Rudawy Janowickie** spolu s **horskými pásmi Góry Sokole a Góry Ołowiane, Wzgórza Karpnickie a Góry Lisie**. Chrání přirozené horské přírodní geokomplexy a luční enklávy s výjimečnými botanickými vlastnostmi. Území Rudavského krajinného parku má také nevšední kulturně – historické přednosti.

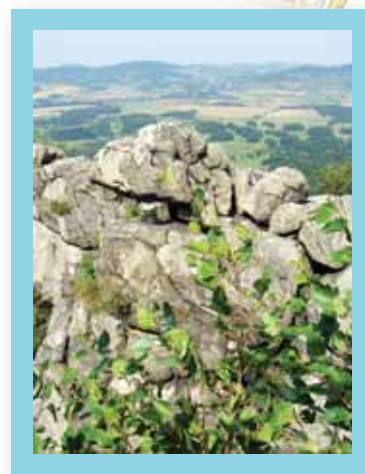
➤ **Góry Sokole** patří k nejznámějším lezeckým místům západní části sudetsko-jesenické horské soustavy v Polsku. Školí se zde už několikátá generace polských horolezců. První kroky ve skalách je možné podnikat také na **Kruczích Skalách v Karpaczi a ve Szklarské Porębě**, pod dohledem zkušených instruktorů.

➤ **Tyrolské domy v Mysłakowicích a muzeum (Domy Tyrolskie w Mysłakowicach)**, ul. Starowiejska 14, jsou komplexem z 19. století postaveným protestantskými uprchlíky z Tyrolska. Typická hospodářská stavení se skládají z přízemní nebo patrové budovy na obdélníkovém půdoryse. Obývaná část bývala ohrazena dřevěným balkonem.

➤ Nesporným triumfem jelenohorského kraje jsou historické památky, které budete mít

každou chvíli. Najdete opevněné kostelíky a krásné chrámy, roubené horské chalupy a tyrolské domy, zříceniny středověkých hradů a zámky, kterým dnes jejich noví majitelé navrací původní přepych. Jsou tu rozestry rozhledny a smírčí kříže. Čas, který věnujete odhalení takového bohatství, nebude promarněn.

➤ Proto v průběhu dovolené v **Jelenohorské kotlině** navštívte některé z architektonických historických klenotů v **Údolí paláců a zahrad**. Jedná se o ucelený soubor mimořádně hodnotných šlechtických a měšťanských sídel, vystavěných v době minulých. Mnoho let nebyla osídlena a tudíž ani udržována, proto byla časem devastována. V posledním desetiletí byly stavby rozprodány do soukromých rukou. Noví majitelé je opravují, rekonstruují, přistavují a vdechují palácům a zahradám nový společenský život. Vznikají hotelové a lázeňské komplexy i restaurace. Upravovány jsou rozlehlé okolní zahrady. Připravovány a organizovány jsou společenské a kulturní pořady. Časté je pořádání firemních akcí anebo soukromých oslav, mezi které patří svatební obřady nebo oslavy narozenin. A tak se zrodil projekt „**Údolí paláců a zahrad**“, který pomalu, ale systematicky navrací polské příhraniční lokalitě tep a puls.

Bližší se o projektu **Údolí paláců a zahrad** dočtete na jiném místě tohoto vydání **Krkonoské sezony**.

2. DEN

K pokladnici Valonů

Výlet začnete ve **Szklarské Porębě**. Odtud po stopách Valonů, kteří zde před staletími hledali zlatonosné horniny. Nad Szklarskou Porebą se tyčí **Szrenica (1 362 m n. m.)** a **Wysoki Kamień (1 058 m n. m.)**. Poblíž cesty k této hoře minete sklaní útvary, které mají svérázné názvy „**Skarbki**“, „**Skalna Brana**“, „**Wieczorny Zamek**“ (Poklady, Skalní brána, Večerní zámek). Pochází z pověstí o skrytých pokladech, které pod nimi leží. Večer vás zve na posezení do **Staré Valonské Chaty**.

➤ **Szklarska Poreba** je největší středisko v Západních Sudetech v nadmořské výšce 440 – 886 metrů. Leží v nádherném údolí řeky Kamienna s výbornými podmínkami pro celoroční turistiku a sport. Mnohakilometrové horské trasy a procházkové stezky (cca 100 km) jsou vhodné i pro rekreační turisty. V meziválečném období tu bývaly klimatické lázně.

➤ **Mineralogické muzeum ve Szklarské Porębě**, ul. Kilińskiego 20, má bohaté sbírky minerálů z Krkonoš i celého světa. Před budovou stojí jediný evropský karbonský les, uvnitř najdete zajímavosti jako např. vejce dinosaura, fragmenty koster vymřelých plazů a meteorit Gibeon.

➤ **Muzeum Země**, ul. Jeleniogórska 9, je umístěno v „**Hladové hospodě**“ (**Karczma Glodowa**). Prohlédnout lze vynikající geologickou sbírku typických místních kamenů, ale i minerálů z celého světa. Nezapomeňte na **Dům Carla a Gerharta Hauptmannových**, ul. 11. Listopada 23, se sbírkami věnovanými Krakonošovi a kolekcí obrazů polského malíře s českými kořeny Vlastimila Hofmana, **Dům Vlastimila Hofmana**, ul. Matejki 23, slouží jako malé, soukromé muzeum malíře, který tu bydlel do své smrti v r. 1970.

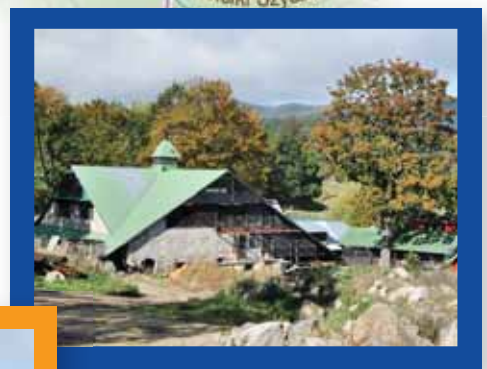
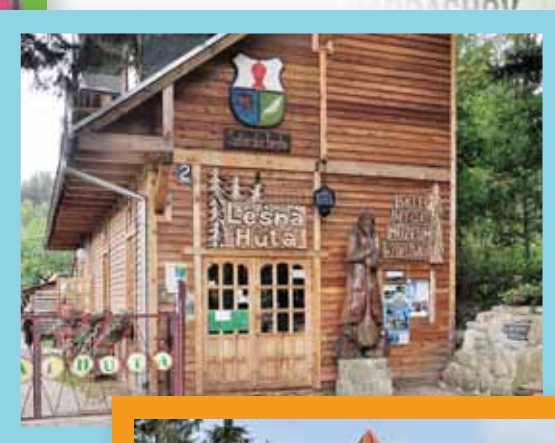
➤ **Naučné centrum Karkonoszkiego Parku narodowego (Karkonoskie Centrum Edukacji Ekologicznej) ve Szklarské Porębě** ve svých prostorech představuje stálou expozici o české i polské straně Krkonoš, moderně vybavenou laboratoř s mikroskopy, keramickou dílnu a řadu dalších zajímavostí. Prostřednictvím interaktivních způsobů prezentuje přírodní krásy pohorí, faunu,

flóru a neživou přírodu hor. Mimořádná je plastika hor s panoramatickými fotografiemi. Středisko ekologické výchovy je postaveno nedaleko dolní stanice lanové dráhy na horu Szrenica.

➤ **Vodopád Szklarki (Wodospad Szklarki)** v nadmořské výšce 520 metrů padá z výšky 13 metrů. Umístěná turbína vyrábí elektrickou energii. Sledování vody, řídicí se do úžiny mezi skalami, je obohaceno hezké a nenáročnou procházkou. V blízkosti vodopádu stojí horská chata Kochanówka.

➤ **Ve Staré Chatě Walońské**, ul. Kołłątaja 12, je středověké sídlo valonských mistrů. Pro organizované skupiny tu pořádají Valonské obřady (ceremoniály), které připomínají staré hornické zvyky a tradice hledačů pokladů.

➤ **Lesní sklárna (Leśna Huta)**, v ul. Kołłątaja 2, byla založena v roce 1998 k zachování a udržení sklářské tradice. Je tu prezentován výrobní proces založený na tradičních metodách. K vidění jsou ukázky dávných způsobů výroby především ze starého skla s příměsí sklářského písku.

3. DEN

Až na Sněžku

Vydejte se do města **Karpacz**. Odtud vede na Sněžku (1602 m n. m.) několik turistických cest, které se dají podstatně zkrátit jízdou na sedačkové lanovce na horu **Kopa** (1370 m n. m.). Při zpáteční cestě se na chvíli zastavte u jezírka **Maly Staw a boudy „Samotnia“**, která u něj stojí. Odtud se pohodlnou cestou dostanete do **Karpacze Górnego** (Horní Karpacz). Zdejší turistickou zajímavostí je dřevěný kostelík **Wang**, který sem byl převezen z Norska. Při zpáteční cestě se zastavte ve stylovém **Western City**.

➤ **Karpacz** je nejvýznamnější horské středisko východní části polských Krkonoš. Typická horská obec v nepříliš širokém a strmém údolí řeky Lomnica a jejich přítoků na úpatí Sněžky leží v nadmořské výšce 500 – 885 metrů. Osu města tvoří sedmikilometrová serpentinová silnice končící v Bierutovic-kém průmysku ve výšce 820 m n. m.

➤ **Muzeum sportu a turistiky v Karpaczu (Muzeum Sportu i Turystyki)**, ul. Kopernika 2, bylo založeno v roce 1974. Kromě sálu na příležitostné výstavy je tu stálá expozice historického lyžování, k vidění saně, rohačky, poháry a trofeje závodníků, bruslařů, skokanů, bobistů, staniční knihy a další svědectví života v horách. Pozoruhodný je dřevěný obraz s triptychem patrona hor, bylinskářů a laborantů, kteří vařili lektvary. A je tu i řada dalších zajímavostí.

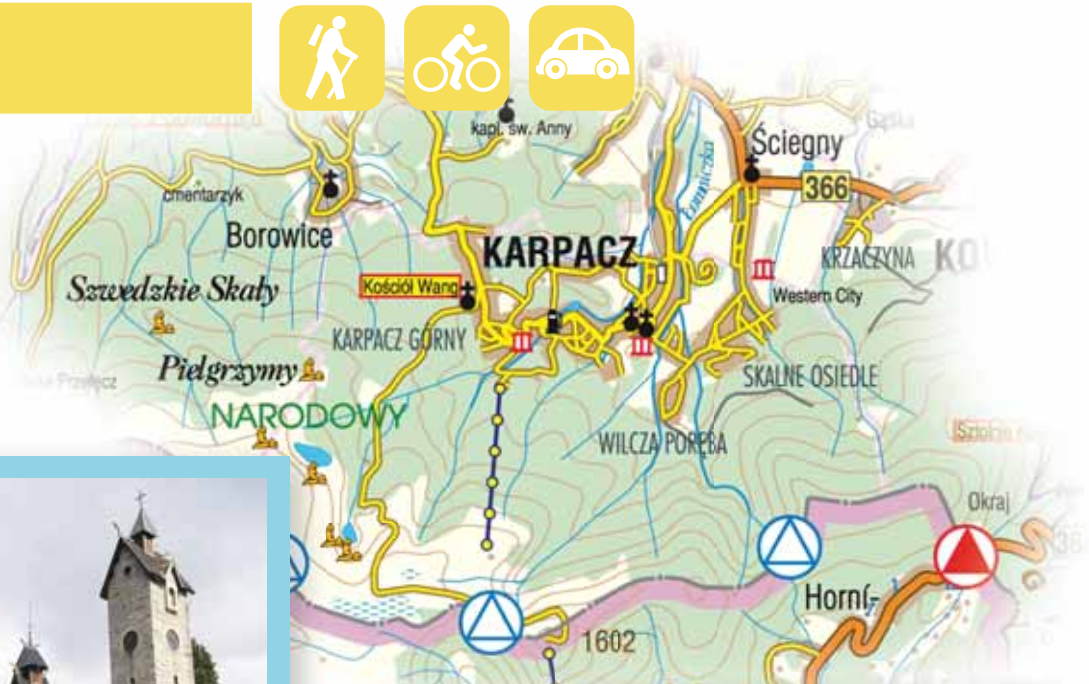
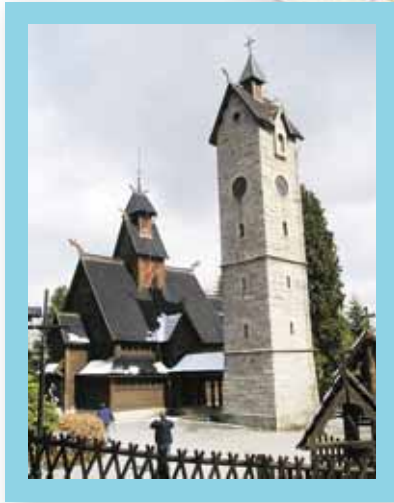
➤ **Kostelík Wang (Kościółek Wang)** byl postaven ve 12. století v Norsku. Je vzácným uměleckým dílem pořízeným bez použití hřebíků. V 19. století ho zakoupil pruský král Fridrich Vilém (Wilhelm) IV. na prosbu hraběnky Friderike von Reden, jejíž epitaf se nachází na přilehlém hřbitově. Kostel byl pak převezen z Berlína do Karpacze. Jeho rekonstrukce byla ukončena v roce 1844. Dnes plní stavba sakrální funkci jako evangelicko-augsburská fara a je hojně navštěvována turisty.

➤ **Muzeum hraček a panenek (Muzeum Zabawek a Lalek)**, ul. Kolejowa 3, bylo za-

loženo na bázi sbírky tvůrce vratislavské pantomimy Henryka Tomaszewského. Prohlédnout si tu můžete více než tisíc originálů krásných panenek a hraček, které kdysi sloužily pro potěchu děvčat i chlapců.

➤ **Westernové městečko (Western City Ściegny) „Pod Kozią Skalą“** Ściegny u Karpacze, leží na úpatí Sněžky a ve stylu divokého západu je plné kovbojů a indiánů. Můžete si tu zastřílet z luku, jezdit na koni, podívat se na rodeo, navštívit Saloon, být svědky předání banky nebo nájezdu Indiánů. Městečko založil Jerzy Pokój, někdejší dlouholetý náčelník krkonošské Horské dobrovolné záchranné služby GOPR.

➤ **Samotnia** je bouda u Malého rybníka (**Maly Staw**). Až do přestavby ve 20. století si podržela vzhled typického krkonošského domu. Přestavba v roce 1934 jí přinesla podobu tradiční horské architektury.

4. DEN

Perla polských Krkonoš

Zveme vás do města **Jelenia Góra (Jelení Hora)**. Když budete procházet centrem, jež si udrželo svoji středověkou urbanistickou tvář, prohlédnete si zbytky hradeb, bašty, věže a kostely. Náměstí je obklopené domy s podloubím.

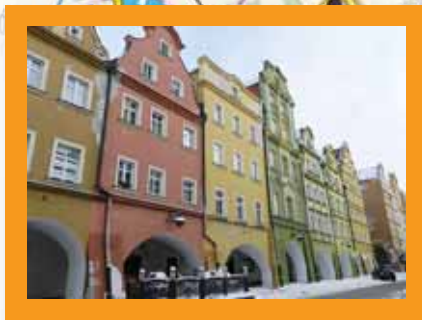
Krkonošské muzeum nabízí největší kolekce skla v Polsku. Pohodlná stezka (pro cyklisty a chodce) vás vyvede **Krajinným parkem Dolina Bobru** až k **Rytířské věži v obci Sedlecin**. Večer se po návratu do Jelení Hory určitě nebudete nudit. Divadelní představení, koncerty a hudební festivaly jsou skvělou příležitostí k využití volného času.

Podle legendy první opevněné hradiště na řece Bobr založil Boleslav Křivoústý v roce 1108, archeologické výzkumy však tuto legendu vyvracejí a kladou vznik města do 13. stol. V průběhu staletí se hradiště rozvinulo do podoby bohatého a krásného města **Jelenia Góra**. Se stopami dějin, zapsanými v kamenech četných historických památek, se setkáváme na každém kroku. Nejkrásnější je historické jádro města, které si dochovalo středověkou urbanistickou dispozici a četné historické památky.

➤ **Náměstí (Plac Ratuszowy)** – centrální bod středověkého města má obdélníkový tvar, obklopují ho restaurované barokní měšťanské domy s jediným kompletním, ve Slezsku dochovaným, podloubím. **Stavba klasicistní radnice** byla ukončena v roce 1747. Na její jižní stěně je umístěna deska s latinským nápisem: „Urberm Boleslaus Distortus struxit A. D. MCVIII“ (město postavil Boleslav Křivoústý v roce 1108). Radnice slouží městské samosprávě. **Fragmenty městských hradeb** – pozůstatky opevnění ze 14. stol. se dochovaly v ulici Jelenia v okolí kostela sv. Erazima a Pankráce (bazilika menší). **Věž Hradní brány (Wieża Bramy Zamkowej)** je jediný dochovaný fragment Hradní brány, která kdysi střežila vjezd do města. **Hradní bašta (Baszta Grodzka)** je bývalá obranná věž, která byla součástí hradeb. **Věž Wojanowské brány (Wieża Bramy Wojanowskiej)** byla vystavěna po zřícení starší věže v roce 1480. Wojanowská

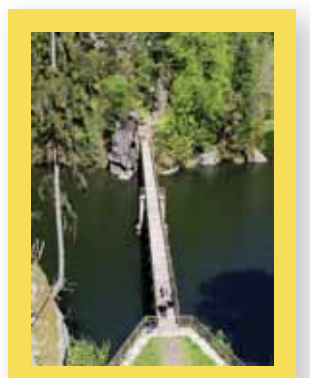
brána (Brama Wojanowska) na jejichž pilířích jsou umístěny zdobené kartuše s vyobrazením pruského a slezského erbu, městského znaku. **Kostel sv. Erazima a Pankráce (Kościół św. Erazima i Pankracego)** je zasvěcen patronům Jelení Góry. Postaven byl v letech 1304–1346, v době vlády knížete Jindřicha Jaworského. Je to gotická stavba z kamenných kvádrů. Pravoslavný chrám sv. Petra a Pavla (Cerkiew św. Piotra i Pawła) je barokní kostel z let 1737–1738. V roce 1948 byl předán pravoslavné církvi. Na stěnách kostela uvidíme fresky autorů Jerzyho Nowosielského a Adama Stalony-Dobrzańskiego. **Kostel Povýšení sv. Kříže (Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego)** je barokní kostel postavený evangeliky v roce 1718.

Vzorem pro jeho stavbu byl kostel sv. Kateřiny ve Stockholmu. Uvnitř najdeme 4 020 míst pro sedící, překrásné nástěnné iluzionistické malby autora A. Schefflera a bohaté barokní vybavení. Interiér není typický, protože varhany – patřící k nejnádhernějším v Polsku – jsou umístěny nad hlavním oltářem. Kolem kostela kdysi býval hřbitov, dochovaly se barokní hrobní kaple, které jej obklopovaly. **Jelenohorské divadlo C. K. Norwida (Teatr im. C.K. Norwida)** postavené v letech 1903–1904 podle projektu místního architekta Alfreda Daehmela. Třípodlažní budova v tehdy moderním secesním stylu, v malebném členitém tvaru, přes sto let plní stejnou funkci.

➤ **V Krajinném parku Doliny Bobru (Park Krajobrazowy Doliny Bobru)** v ochranném pásmu si můžete prohlédnout malebná místa, která vytvořila sama příroda. Úsek Borowy Jar, v němž se řeka v hloubce 80–100 metrů zařizla do skal. Tak vznikla umělá přehrada s **Modrým jezerem (Jezioro Modre)**. Za prohlídku stojí úsek v okolí Wrzeszczyna spolu s přehradou a s **Wrzeszczynským jezerem (Jezioro Wrzeszczynskie)**, průlomový úsek mezi městem **Wleń a obcí Marczów a Pilchowické jezero (Jezioro Pilchowickie)** největší přehradní nádrž na Bobru z let 1906–1912.

➤ Navštivte **Krkonošské muzeum (Muzeum Karkonoskie)**, ul. Matejki 28, **Skansen vyzbrojení Polské armády (Skansen Uzbrojenia Wojska Polskiego)**, ul. Sudecka, **Přírodovědné muzeum (Muzeum Przyrodnicze)**, ul. Wolności 268, **Přírodovědné muzeum polského Krkonošského národního parku (Muzeum Przyrodnicze Karkonoskiego Parku Narodowego)**, ul. Chałubińskiego 23.

5. DEN

Po stopách ledovce

Dnes začnete prohlídku v **Piechovicích**. Po ní pokračujte do obce **Jagniątkow** (dnes součást města Jelení Hora). V malebné vile **Luční kámen (Łąkowy Kamień)** bydlel a tvořil Gerhart Hauptmann. Údolím řeky **Sopot** se dostanete k lokalitě **Bažinové Skály (Bażynowe Skały)**. Dále cestou mezi lesy údolím **Czarny Kocioł Jagniątkowski** až na dno známých **Sněžných jam (Śnieżne Kotły)**, které jsou impozantním divem krkonošské přírody. Ledovec tu po sobě nechal strmé žleby, jezírka a kamenné morény. Když vyjdete nahoru, můžete si odpočinout v boudě „**Pod Łabskim Szczytem**“ a pak sejít dolů do Szklarské Poręby. Pro návrat zpět do Polska můžete vystoupat na horu **Szrenica (1360 m n. m.)** a k boudě „**Hala Szrenicka**“ a známému **vodopádu Kamiencyzka**. Zdaleka uslyšíte šumění jeho kaskád.

► **Piechowice** leží v nadmořské výšce 350 – 480 m n. m. na soutoku řek **Malá Kamienna** a **Kamienna** v západní části Jelenohorské kotliny. Město má proslulou **Hut' křišťálu „Julia“**. Stávající brusírna skla mají tradici sahající až do 14. stol. V té době v Tiché dolině existovala sklářská hut' považovaná za první v Krkonoších. Nedaleko Piechowic leží vesnice **Michalowice** a **Górzyniec** s výjimečným turistickým a rekreačním charakterem.

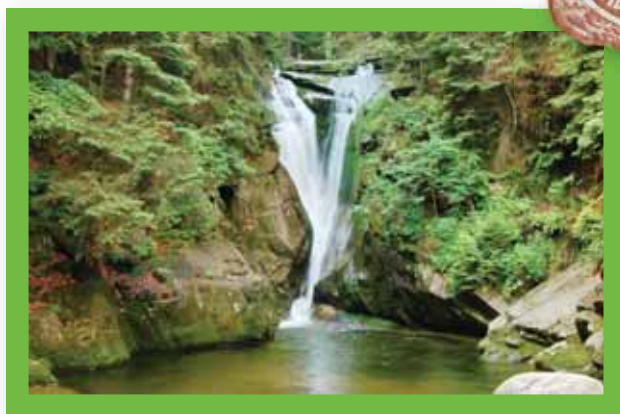
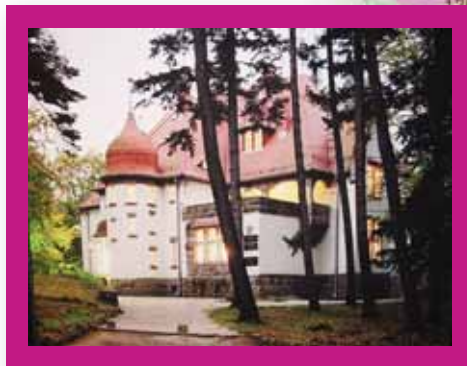
► **Městské muzeum „Dům Gerharta Hauptmanna“ (Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna)**, Jelenia Góra – Jagniątków, ul. Michałowicka 32, postavený jako malebná secesní vila, již se říká „**Luční kámen**“, v letech 1900 – 1901 pro německého nositele Nobelovy ceny G. Hauptmanna, v níž bydlel až do své smrti v r. 1946. V hale spatříme velice cenné malby s motivy z tvorby spisovatele, jejichž autorem je J. M. Avenarius.

► **Vodopád Kamiencyzka (Wodospad Kamiencyzka)** je sedmadvaceti metrový nejvyšší vodopád na polské straně Krkonoš. Voda se tu řítí do úžiny mezi skalami vzdálenými od sebe pouze tři až pět metrů. Padá trojitou kaskádou až do třicet metrů hlubokého kaňonu, kde vytváří malé jezírko. Do strže vede stezka, která je tvořena schody a kovovými plošinami. Nad vodopádem stojí **Horská chata Kamiencyzka**. Za prostřední kaskádou se

za proudem vody nachází jeskyně „**Złota Jama**“, v minulosti uměle rozšířena horníky a hledači drahých kamenů.

► **Hora Szrenica** leží na hlavním hřebeni Krkonoš (**1360 m n. m.**) a tyčí se nad Szklarskou Porębou. Na jejím vrcholu stojí horská chata a o několik metrů níže horní stanice lanovky vedoucí ze Szklarské Poręby. Na svazích jsou v zimě upravené sjezdové tratě.

► **Sněžné jámy (Śnieżne Kotły)** jsou přírodní rezervací na **Hraničním hřebenu ve výšce 1480 m n. m.** Přísně chráněná geologická a botanická lokalita je přístupná turistům z **Cesty česko-polského přátelství**. **Malá a Velká jáma jsou ledovcové kary** s rozpuknými žulovými stěnami, vysokými cca 200 metrů. Dno s ledovcovými jezírky, zvanými Kochelské rybníčky, je ve výšce 1273 metrů nad mořem. V Malé Sněžné jámě na polské straně je v Krkonoších ojedinělý výchoz čedičové žily. Nejvyšše položený výskyt čediče ve střední Evropě. Tato minerálně bohatá zásaditá hornina s vysokým obsahem vápnicku a hořčičku podmiňuje díky svému intenzivnímu zvětrávání vznik výjimečně pestrého biotopu, který představuje nejbohatší botanické naleziště Krkonoš s mnoha glaciálními relikty a krkonošskými endemity. Vlastní lokalita není přístupná. U Sněžných jam stojí turistům nepřístupná polská bouda zvaná **Wawel** z roku 1831.

6. DEN

Polské Podkrkonoší

V polském Podkrkonoší je mnoho malebných vesnic, ve kterých se zachovaly roubené domy. Začnete od **Staniszowa**. Po prohlídce obranného kostelíku vyjdete na žulový **kopec Witosza**. Jsou zde štěrbínové jeskyně a nádherná vyhlídka na Krkonoše a **Lomnické kopce (Wzgórze Łomnickie)**. O kousek dál, na úpatí hory **Grabowiec (784 m n. m.)**, která ční nad **přehradou Sosnówka**, se nachází **kaple sv. Anny** a u ní „dobrý pramen“. Odtud je pěkně vidět, jak je celá přehrada zvaná též „**krkonošské moře**“ citlivě zakomponována do horské krajiny. Když se budete toulat po úpatí polských Krkonoš kolem domků v obci **Podgórzyn**, vydejte se k nedalekému **vodopádu říčky Podgórnej**. Odpoledne navštívte město **Kowary** a blízké podzemní chodby dochované po těžbě vzácných rud.

► **Podgórzyn** je obec přitažlivá řadou rekreačních středisek se sítí více než 80 kilometrů značených turistických stezek. Aktivního návštěvníka uspokojí možnosti cyklistiky nebo jízdy na koni. Zdejší příroda a její členitost v okolí vodních zdrojů je rozmanitá. Místní upravené přístupové cesty jsou velmi vhodné ke krátkým výletům.

► **Radonové inhalatorium (Inhalatorium Radonowe) v Kowarech**

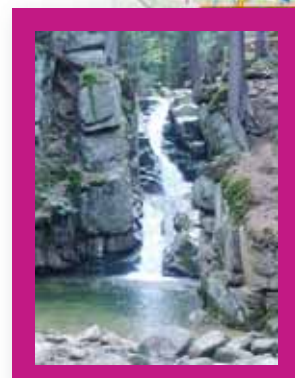
Kowarské inhalatorium je jediné v Polsku. Ve světě je pouze pět podzemních inhalatorií využívajících radon podle požadavků speleoterapie. Pacienti dýchají chladný a vlhký vzduch, prostý znečištěním a alergeny, obsahující nevelké množství radonu, který podporuje léčbu řady onemocnění.

► **Kowarské štoly - Poklad Valonu (Sztolnie Kowary)**, ul. Podgórze 55. Přírodní bohatství Západních Sudet lákalo zlatokopy už v raném středověku. Z jihu a ze západu přicházeli do Slezska lidé, kterým se říkalo Valoni nebo Valonové. Ti uměli odhalovat v zemi její tajemství. I vy se přijďte podívat - kowarské železné a uranové doly jsou k vidění v podzemí v průzkumných štolách v délce 1200 metrů. Nachází se v horní části Kowar asi 5 km od centra města. Doporučujeme teplé oblečení. Prohlídka trvá zhruba hodinu. Na závěr výletu po stezce kowarských horníků zveme k návratu do centra Kowar.

► **Původní hornické město Kowary** má historickou městskou zástavbu. Nejkrásnější a zároveň nejcennější částí jádra města je ulice 1. Maja od farního kostela ke klasicistní radnici. Najdeme zde měšťanské domy z přelomu 18. a 19. stol. Kowary byly původně hornickou osadou, těžily se zde železné rudy. Mezi řadou historických památek lze připomenout goticko - barokní kostel, barokní kapli sv. Anny z 18. století, barokní most se sochou sv. Jana Nepomuckého a Muzeum historie.

► Jednou z nich je procházka k **vodopádu říčky Podgórnej v Przesieci (Wodospad rzeki Podgórnej)**. Je největší atrakcí tohoto horského střediska. Voda tu padá ve třech kaskádách o výšce 10 metrů do malého skalního kaňonu. Zákoutí můžete obdivovat z můstku, který je postaven kousek pod ním.

► **Park miniatur historických památek Dolního Slezska (Park Miniatur Zabytków Dolnego Śląska)**, ul. Zamkowa 9, je jednou z největších turistických atrakcí této lokality. Na poměrně malé ploše si budete mezi brilantně a nápaditě vytvořenými modely a zmenšeninami skutečných paláců v měřítku 1:25, architektonických klenotů Dolního Slezska a zámků z českých Krkonoš, z Jilemnice a Vrchlabí, vsazenými do uměle zbudované krajiny a přírodního prostředí, připadat jako Gulliver v říši Liliputánů. Vystaveny jsou v exteriéru i v prostorné hale.

7. DEN

Po stopách historie

Začněte od lázní **Teplíce (Cieplice)**, známými již od 13. století (dnes jsou čtvrtí Jelení Hory). Teplota horkých pramenů je až 90 stupňů Celsia. Léčivá voda pomáhá na mnohé nemoci. Po prohlídce památek, lázeňských parků a návštěvě Muzea přírody, se posílíte douškem minerální vody. Navštivte **hrad Chojnik**, dominantu nad obcí **Sobieszów**. Pohled z hradní věže skýtá nádhernou panoramu Jelenohorské kotliny. Uvidíte **věže kostelů a zámků v Jelení Hoře, Stanisławu, Łomnici, Wojanówu, Miłkówu, Bukowci, Karpniku a Dziwiszówu**.

➤ **Cieplíce** jsou nejstarší polské lázně, známé už ve 13. stol. Mají v celé zemi jedinečné prameny s teplotami 60 – 90 stupňů Celsia. Cieplické vody vděčí za své léčebné účinky aktivním sloučeninám síry s velkým obsahem kyslíčnatého křemičitého a fluoru. Vedle termálních vod se v léčbě využívají rašeliny (slatiny) vysokého typu. **Přírodoléčebný ústav (Zakład Przyrodolecznicy)** nabízí přes 30 léčebných procedur v oblasti vodoléčby, peloidoterapie, inhalací, kineziterapie, světloterapie a elektroterapie.

➤ **Pałac Schaffgotschů (Pałac Schaffgotschów) v Cieplících** byl postaven v letech 1784 – 88 pod vedením architekta Jana Rudolfa z Opole. Průčelí je 81 metrů dlouhé. O tom, že klasicistní objekt patřil jednomu z nejznamenitějších slezských rodů, svědčí dvě erbovní kartuše umístěné nad vchody. **Dlouhý dům (Długi Dom)** je součástí areálu cisterciáckého kláštera v Cieplících. Byl postaven v letech 1689 – 93 jako hostinec pro lázeňské hosty, kteří přijížděli do cieplických lázní.

➤ **Lázeňský dům a bazény (Dom Zdrojowy i baseny kąpielowe)** – naproti Dlouhému domu jsou lázeňské budovy postavené v letech 1929 – 1931 v místě předchozích lázeňských objektů. Ve dvou rotundách najdeme bazény. Stojí přesně ve stejném místě, ve kterém se nacházely středověké bazény.

➤ **Galerie a Divadlo v Lázeňském parku (Galeria i Teatr w Parku Zdrojowym)**, které dnes tvoří jediný komplex budov, vznikly v různých obdobích a za různými účely. Projekt Galerie navazoval na antické vily, uvnitř byla koncertní síň, čítárna, herna, kužárna doutníků a restaurace, která funguje dodnes. Lázeňské divadlo (v současnosti jeviště Divadla C. K. Norwida) nechali postavit Schaffgotschové podle projektu Alberta Tollberga v novoklasicistním stylu. Postupem času byly obě budovy propojeny pomocí speciální spojky.

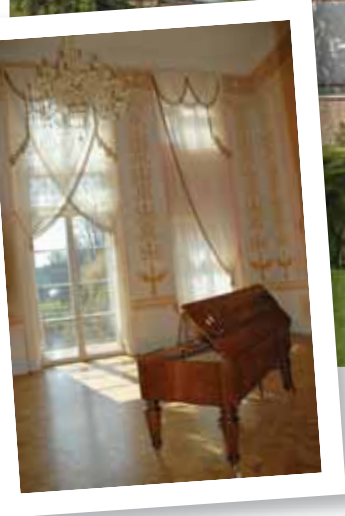
➤ **Hrad Chojnik (Zamek Chojnik) na hoře Chojnik, zřícenina hradu tyčící se nad Sobieszowem (627 m n. m.)**. První zmínky pochází ze 13. stol. Později se stal sídlem slezského rodu Schaffgotschů, kteří jej přestavěli v renesančním slohu. V roce 1675 jej zničil požár po zásahu bleskem. Od té doby je v rozvalinách, ale udržovaná zřícenina je přístupná veřejnosti. Obranný strážný hrad nebyl nikdy dobyt a cesta k němu trvá pěšky půl hodiny a vede mezi skalami a nádherným bukovým porostem na svazích kopce. Stal se prvním cílem romantických procházek lázeňských hostů. Dodnes ho mnozí turisté rádi navštěvují. Na nádvoří si poslechnete legendu o Kunegundě a seznámíte se s uměním střilet z kuše. Z věže se rozprostírá krásný výhled na kotlinu Jeleniogórská, na Krkonoše a okolní horská pásma. V létě tu jsou organizovány rytířské turnaje.

➤ **Kostel sv. Jana Křtitele (Kościół św. Jana Chrzciciela)** spolu s areálem kláštera postavili bývalí majitelé Cieplických lázní – cisterciácký řád. Barokní kostel byl postaven v letech 1712 – 1714 podle projektu Kaspara Jentsche. Uvnitř uvidíme rokokové vybavení, v hlavním oltáři je umístěn obraz Michala Willmanna, jemuž se říká slezský Rafael.

➤ **Norský pavilón v Norském parku (Pawilon Norweski w Parku Norweskim) Sobieszów** byl postavený podle vzoru restaurace „Frogneraeteren“, která se nachází 8 km od Osla. Skvěle dochovaná dřevěná budova je sídlem Přírodovědného muzea.

TIP Sedm dnů v Jelenohorské kotlině berte jako inspiraci, jak za týden poznat část polských Krkonoš a jejich podhůří. Záleží jen na vaší chuti a možnostech, jak si je naplánujete. Na místě získáte podrobné mapy, průvodce a propagační materiály.

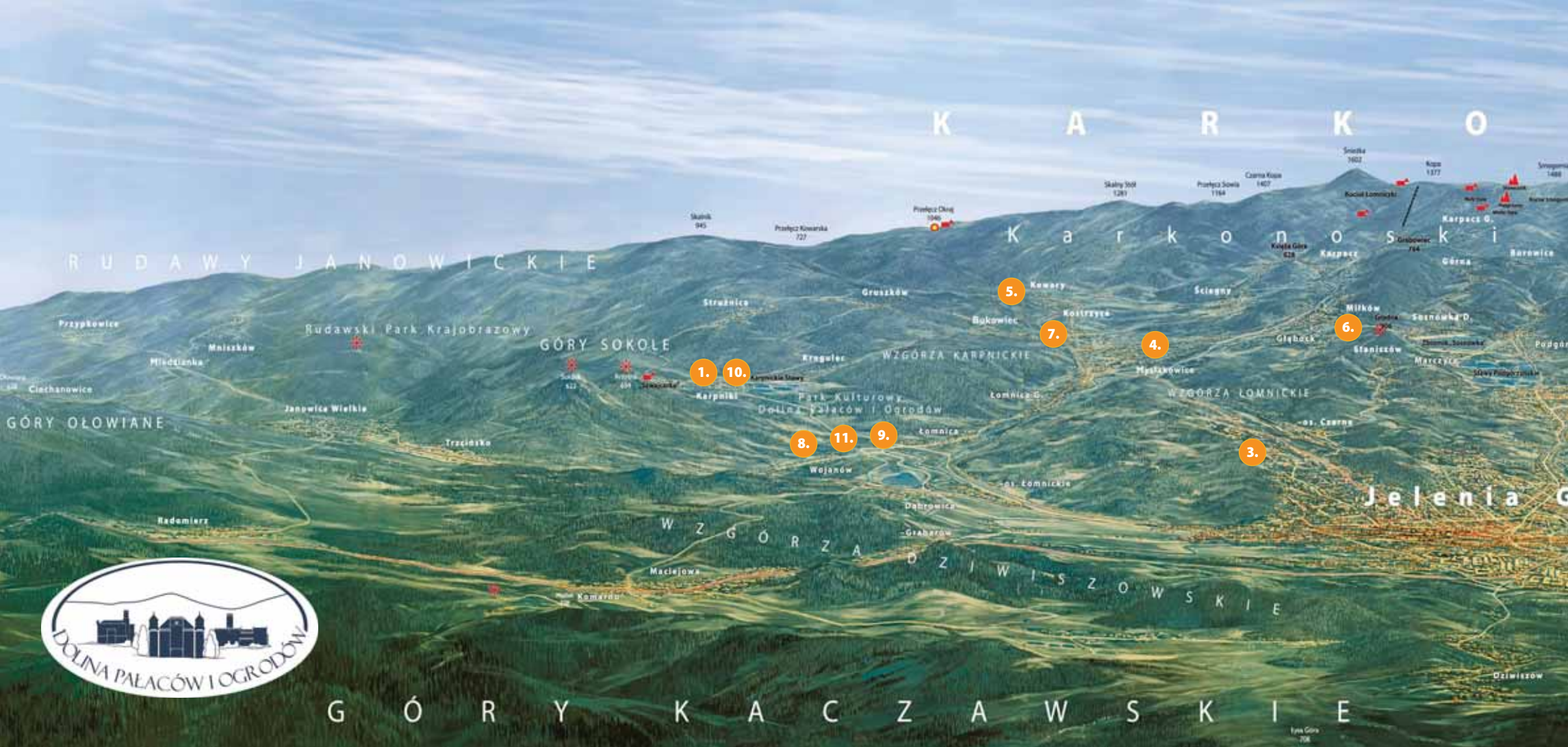

Nadace údolí zámků a zahrad Jelenohorské kotliny (Fundacja Doliny Zameków i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej) si vás dovoluje pozvat na akce:

- 21. července, neděle, 17.00 hod., Park v Bukowci, Letní koncert
 - 3. srpna, sobota, Zámek Pakoszów, Letní koncert*
 - 18.–25. srpna, Festival dell' Arte
Zámek Wojanów, Zámek Paulinum v Jelení Góře, Park v Bukowci
 - Koncerty, malířské, sochařské a fotografické výstavy, divadelní představení – mj. Grzegorz Turnau, Viva Flamenco, Berlínští a Vídeňští filharmonikové, vratislavské loutkové divadlo (Wrocławski Teatr Lalek) www.festivaldellarte.eu
 - 7.–8., 14.–15. září, Evropské dny dědictví, Park v Bukowci
 - 7. září, sobota, 16.00 hod., Koncert umělců „Cieplické scény mládeže“
 - 14. září, sobota, 16.00 hod., Koncert sboru „Cieplické Trele“
 - 28. září, sobota, 18.00 hod., Zámek Pakoszów, Podzimní koncert*
 - 5. října, sobota, Zámek Łomnica, Dožínky ve dvoře
 - 30. listopadu–1. prosince, 7.–8. prosince, Zámek Łomnica, Adventní jarmark
 - 26. prosince, čtvrtek, 17.00 hod., Zámek Wojanów, Koledy – koncert
 - 30. prosince, pondělí, 18.00 hod., Zámek Pakoszów, Vídeňský koncert*
- *Mimo vyjmenované akce se vstupné nevybírá.
- Organizátoři:** Fundacja Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, +4875 7428501, Zámek Wojanów +48 75 7545300, Zámek Paulinum v Jelení Góře +48 756494400, Zámek Łomnica +48 75 7130460, Zámek Pakoszów +48 756497075.

Další informace:
www.dolinapalacow.pl

Údolí paláců a zahrad v polských Krkonoších

Nejen krásná krajina a jedinečná příroda, ale i mimořádné historické stavby

Údolí paláců a zahrad

Zveme vás k návštěvě úžasných míst v Dolním Slezsku do Údolí paláců a zahrad na úpatí Krkonoš. Do nedávné doby lákaly k návštěvě této oblasti v podstatě jenom hory, tyčící se nad majestátní Karpací a Szklarskou Porebou. V nedávném čase se zrodil unikátní projekt, představující na zhruba 102 km² komplex několika desítek krásných sídel. Můžete zde navštívit gotické hrady a věže, renesanční a barokní šlechtická sídla a novogotické, novorenesanční a klasicistické rezidence jako architektonické klenoty někdejší doby. Objekty jsou obklopené rozsáhlými parky s bohatou zelení a pestrým zastoupením starých stromů. Po letech zapomnění a zanedbávání, díky intenzivní revitalizaci a obnově vstalo z „popela“ Slezské Elysium.

1. Pałac Dębowy w Karpnikach

Dubový zámek v Karpnikách – mimo vlastní ves Karpniki se vypíná eklektická budova v novogotickém stylu s novorenesančními prvky původem ze Švýcar. Byla postavena v roce 1875 jako rekreační dům. V současnosti se tu nachází luxusní hotel. www.palac-debowy.pl

2. Pałac w Wojanowie

Zámek ve Wojanově, jinak zámek Luisy. V portálu se nachází inskripce s datem 1607, je to pravděpodobně datum ukončení stavby prvního zámku v tomto místě. V roce 1839 se jeho majitelkou stala Luisa – dcera pruského krále Fridricha Viléma III. a manželka nizozemského krále. Zámek byl tehdy přestavěn v módním romantickém duchu a získal rysy gotického hradu. Poslední úpravy byly provedeny v roce 1906. Je stavbou s charakteristickými válcovitými věžemi, spojenou pomocí terasy a zahradních skleníků s krásným parkem, který ji obklopuje. Před zámkem je nádvoří orámované bývalou konírnou a dalšími hospodářskými budovami. Využit se dají lázeňské a wellness služby, anebo konferenční centrum. Pořádány jsou tu výstavy a četné kulturní akce. www.palac-wojanow.pl

Bližší informace naleznete na:
www.dolinapalacow.pl/dla-mediow.html

3. Pałac Paulinum w Jeleniej Górze

Zámeček Paulinum v Jelení Hoře, postavený v 19. století rodinou Kramstů – průmyslníků německého původu. Architektonický projekt předpokládá podobu objektu k zámečským a palácovým objektům ze Saska, což našlo odraz v použití mnoha konstrukčních prvků a detailů provedení charakteristických pro tento region. www.paulinum.pl

4. Pałac Królewski w Myslakowicach

Královský zámek v Myslakovicích – první, barokní stavba na tomto místě existovala už v 18. stol. Po r. 1816 byl zámek přestavěn v novoklasicistickém stylu. V roce 1831 ho koupil pruský král Fridrich Vilém III. a zvolil jej pro svou letní rezidenci. V letech 1832–35 proběhla další přestavba pod vedením architekta K. Schinkla. Za svůj dnešní novogotický vzhled zámek vděčí dalšímu majiteli, králi Fridrichovi Vilémovi IV. a architektovi A. Stülerovi, který byl zákem Schinkla a zámku přidal 30 metrů vysokou osmibokou věž a plesový sál, jehož střecha se stala vyhlídkovou terasou na přilehlý park v anglickém stylu s dvěma rybníky. V současnosti zde sídlí základní škola prvního a druhého stupně. Výstup na věž je možný po domluvě. www.myslakowice.pl

5. Pałac w Ciszycy – Kowary

Zámeček Ciszycy v Kowarech – empírový zámeček z přelomu 18. a 19. stol. Mimo jiné byl rezidencí knížete Antonia Radziwiłła. Kolem byl založen park se starými stromovými a umělá zřícenina loveckého hradu na návrší, jemuž se říká „Radziwiłłówka“. V současnosti je zámeček obytným domem.

Další informace:

<http://www.dolinapalacow.pl/dolina-palacow.html>

Panorama Karkonoszy. Artysta - plastyk J. Cirut
Foto: K. Sawicky

Pomník historie jako nejvyšší forma uznání

Úsilí pracovníků Nadace údolí paláců a zahrad bylo završeno v roce 2011 zařazením zámeckých komplexů nacházejících se v Jelenohorské kotlině do seznamu tzv. „Pomníků historie“ Polska. K celkovému počtu 45 objektů z celé země, které dosud získaly tento prestižní titul, se nyní připojilo jedenáct nejkrásnějších objektů Údolí paláců a zahrad. Slavnostní předání zástupcům nadace prezidentem Bronislawem Komorowskim proběhla začátkem února 2012 v prezidentském paláci ve Varšavě. www.prezydent.pl

V Údolí zámků a zahrad jsou nejenom krásné architektonické památky, ale i okouzlující krajina, kterou lze poznat pěšky, na kole nebo autem. Představujeme a doporučujeme k návštěvě.

6. Pałac w Stanisławie Górny

Pozdně barokní rezidence rodiny von Reuss je tříkřídlová a dvoupodlažní budova s otevřeným nádvořím. Kolem zámku se rozkládá krásně zachovaný park s mnoha cennými dřevinami. Vedle zámku se nachází budova bývalého skleníku z 19. století. Barokní zámek byl postaven v místě staršího renesančního objektu. Díky pečlivé konzervaci a citlivé rekonstrukci, kterou provedl současný majitel, se dochovala část místnosti s valenou a s křížovou klenbou a zámku byl vrácen dávný přepych. Zřízen je hotel, stylová restaurace a konferenční centrum. Podporováni jsou místní umělci, jejich díla vystavována v galerii. Pořádány jsou koncerty a kulturní akce. www.palacstaniszow.pl

7. Pałac w Bukowcu

Zámek v Bukowcu byl postavený ve 2. pol. 16. stol., v pol. 18. stol. přestavěn barokně, pak ho koupila rodina von Reden a nechala přestavět klasicistně. Je skromnou dvoupodlažní budovou postavenou do čtyřúhelníku. Uvnitř se dochovaly křížové a valené klenby, v tzv. „Kanceláři“ se dochovala bohatá štuková výzdoba stropu. Romantická zahrada hraběnky von Reden byla proslulá v celé Evropě. Dodnes se dochoval „Dům zahradníka“, „Opatství“ a „Belveder“. Je tu mnoho pěších stezek a míst pro příjemný odpočinek. Dnes je zámek sídlem Svazku polských krkonošských obcí (Związek Gmin Karkonoskich). Částečně je zpřístupňován návštěvníkům po telefonické domluvě (tel. +48 75 713 10 89).

8. Pałac Schaffgotschów w Cieplicach

Pałac rodiny Schaffgotschůw v Teplicích v centru lázeňského areálu mezi náměstím a lázeňským parkem. Monumentální barokní palác s raně klasicistními prvky byl postaven v letech 1784–1788. Jeho interiér byl několikrát přestaven, udržel si však původní bohatou výzdobu a zbytky historického zařízení. Zadní stranou přilehá k pečlivě udržovanému, krásnému anglickému lázeňskému parku. Na pravé straně centrální aleje stojí klasicistní pavilon, na levé empírové divadlo – Zdrojowy Teatr Animacji. V současné době je v paláci Schaffgotschůw sídlo detašovaného pracoviště vratslavské vysoké školy technické – Polytechniky.

9. Pałac w Łomnicy

Zámek v Łomnici – barokní, vznikl patrně podle projektu Martina Frantze v 1. pol. 18. století na místě dřívější renesanční budovy. Po válce sloužil jako škola, ta pak byla přestěhována a zámek zpustl. Vedle se nachází klasicistní zámek nazývaný „Dům vdovy“, poněvadž byl určen pro seniorky rodu. V současné době je možné navštívit interiér zámku, je tu restaurace a hotel. Organizovány jsou kulturní slavnosti. www.palac-lomnica.pl

10. Pałac w Karpnikach

Zámek v Karpnikách – Templáři zde prý postavili první hrad ve 12. stol. V průběhu staletí se zde střídaly budovy a jejich majitelé. Dnešní novogotický tvar je výsledkem poslední přestavby, která proběhla v letech 1838–46. Celek obepíná park v anglickém stylu. Dnes je zámek soukromým majetkem, probíhá rekonstrukce.

11. Pałac w Wojanowie-Bobrowie

Zámecký areál Wojanów-Bobrow: Ve středověku zde prý stával hradek Boberstein, který střežil brod na řece Bobr. Současný novorenesanční vzhled zámku je výsledkem přestavby v roce 1894. Je to členitá budova s četnými věžičkami, terasami a balkony, už léta je v dezolátním stavu. Vedle jsou hospodářské stavby napodobující římský tábor. Bližší informace naleznete na: www.dolinapalacow.pl/dla-mediow.html

50. výročí založení Krkonoského národního parku (1963 – 2013)

Dne 17. května 1963 byl založen Krkonoský národní park. K tomu ředitel Správy KRNP Jan Hřebačka uvedl: „Krkonose jsou nejstarším národním parkem v ČR. Historie ochrany zdejší unikátní přírody sahá ale hlouběji do minulosti. Vždyť první přírodní rezervaci vyhlásil hrabě Jan Harrach v Labském dole na Strmé stráni už v roce 1904. Za dobu své existence čelil národní park řadě tlaků, které byly hrozbou pro zdejší křehkou přírodu. Některé se nepodařilo zastavit. Přes to všechno jsou dnes Krkonose územím s výraznou přírodovědnou i kulturní hodnotou. Žijí či rostou zde unikátní druhy a současný výzkum ukazuje, že i po několika stoletích vědeckého bádání lze nalézat nové,“ dodal Jan Hřebačka.

1. Naučná stezka Černoorské rašeliniště

Je nejstarší naučnou stezkou v Krkonoském národním parku. Výchozím místem je „Václavák“ na turistické značené trase z Černé hory na Lučiny nebo od Velkých Pardubických bud. Nabízí překrásné panoramatické výhledy od Černé boudy a z Hubertovy vyhlídky. Provede pro Krkonose netypickým rašeliništěm lesního typu a díky povalovému chodníku a dřevěné vyhlídkové věži se s 6 tisíc let starým rašeliništěm seznámíte pěkně zblízka a z nadhledu. Poučení o rašeliništi načerpáte na šesti zastaveních s informačními panely. **Trasa měří 3,5 km.**

2. Dědictví doby ledové

Přeshraniční naučná stezka vede I. zónou KRNP a KNP, tedy nejvzácnějšími partiemi Krkonoš. Výchozí místo je od bývalé Obří boudy, Luční boudy nebo z Kociołu Małego Stawu. Představuje krkonoskou tundru s ukázkami různých jevů a útvarů pocházejících z doby ledové. Jedná se o okruh procházející od vyhlídky do ledovcového Obřího dolu, přes Úpské rašeliniště, Luční boudu, jámu Malého Stawu s ledovcovým jezerem, Bialy Jar, Kopu a zpět ke Slezskému domu. Na naučné stezce je umístěno 9 informačních panelů, napojit na ni se můžete v kterémkoliv místě. **Trasa měří 9 km.**

3. Letní turistická trasa Liška

Nabízí 8 informačních panelů, odpočinkové místo s atrakcemi pro děti a překrásné výhledy do okolí. Stezka vede z části I. a II. zónou KRNP. Na trase zhlédnete 10 metrů vysoký Mumlavský vodopád. Přímo pod vodopádem i jinde v řečišti Mumlavy se nacházejí pěkné ukázky tzv. erozních jevů – obří hrnce i ohlasy a dětská trasa Liška. Dále pokračujete na rozcestí ke Krakonošově snídani, rozcestí U Čtyř pánů, s výhledem na Pančavskou louku a panorama středních a částečně východních Krkonoš, přes Růženčinu zahrádku, Dvoračky, rozcestí Ručičky, Rýžoviště a zpět do Harrachova. **Trasa měří 20 km.**

4. Naučná stezka Rýchory

Je vedena po turisticky značených cestách od vyhlídky Maxovka s odbočkou k Rýchorské studánce směrem ke křižovatce cest Kutná na Dvorský les a vrací se nad Sněžnými Domky zpět. Má deset zastávek. Rýchory tvoří nejvýchodnější část Krkonoského národního parku. Díky botanicky velmi cenným lokalitám je okolí Rýchorské boudy začleněno do I. a II. zóny KRNP. Zvláštní pozornost zasluhuje Dvorský les zvaný též Rýchorský prales, tvořený bizarními kmeny starých buků. Z dalších vzácných lokalit je to nedaleká Rýchorská studánka, Lysečinské údolí nebo krasové Albeřícké jeskyně. **Trasa měří 6 km.**

5. Naučná stezka Krkonoská tundra

Svým obsahem je podobná stezce „Dědictví doby ledové“. Vede z Růžové hory na Jelenku, přes Svorovou horu, Sněžku, vyhlídku Obřího dolu, Úpským rašeliništěm, přes Polední kameny, Luční horu, Výrovku. 11 informačních panelů poskytnou dostatečně obsáhlé informace o době ledové a krkonoské tundře.

6. Vycházková trasa Aichelburg

Je pojmenovaná po hraběti Bertholdu Aichelburgovi a provede vás kolem starých krkonoských chalup a Vlašské boudy. Spojuje zajímavá místa Horního Maršova, Temného Dolu a Velké Úpy. Za návštěvu stojí samotný hrádek Aichelburg. Klíč k lesnímu hrádku si lze zapůjčit v Galerii Veselý výlet v Temném Dole. **Trasa měří 8 km.**

7. Naučná stezka Čertův důl

Umožňuje navštívit poměrně odlehlou oblast, která leží mimo turisticky značené cesty. Vede od Boudy u Bílého Labe k bývalé kovárně. Vede proti proudu Čertovy strouhy a dojdete po ní k místu, kde se nachází zbytky kovárny. Skrývá však kromě přírodních krás zejména mimořádně zachovalé hrzenářské dílo na Čertově strouze, staré více než 100 let a přesto plně funkční i dnes. Bylo zde vybudováno 43 příčných a 194 podélných kamenných hrzenářských objektů. Instalovány jsou informační panely, cesta vede II. zónou KRNP. **Trasa měří 2,5 km.**

8. Vycházková trasa Vlčí jáma

Je pojmenovaná podle dokonale vymodelovaného ledovcového karu Vlčí jáma. Představí vám přírodní, stavební a historické zajímavosti západní části Pece pod Sněžkou. Výlet prochází podél Zeleného potoka, s kterým vpravo odbočuje samostatná trasa do romantického Zeleného dolu. K Vlčí jámě projdete rovně po směrovkami značených cestách a pěšinách kolem kapličky na Vysokém Stavu, přes Zahrádky do lesů v ledovcovém karu Vlčí jáma a zpět do Pece se zastávkou u kaple na Hnědém vrchu. **Trasa měří 5 km.**

9. Vycházkové naučná trasa Via Piette

Vede v okolí Svobody nad Úpou. Je pojmenovaná po bývalém osvíceném občanu Prosperu Piette de Rivage – nazývaném „otec Krkonoš“. Piette de Rivage (1846–1928) byl vzdělanec a humanista, úspěšný vědecký pracovník a podnikatel, pokračovatel rodových tradic výrobce papíru v Krkonosích, podporoval a propagoval rozvoj turismu v Krkonosích. Trasa zavede ke kulturním památkám i do divočiny okolo Černoorského potoka. Překvapivě pestrý a zajímavý je úsek od Piettova pomníku k Modrokamenné boudě, do Janských Lázní, k Duncanu a Muchomůrce, zpět do Svobody nad Úpou. Cestou minete pomník německého romantického básníka Theodora Körnera, sbírku hornin Krkonoš, vápencový lom. Při pěkném počasí projedete trasu na horském kole. **Trasa měří 9 km.**

V Krkonoších jsem doma

Nezvyklý pohled na krkonošskou zvěřenu

Jednou z cest, jak lidem přiblížit některé vzácné druhy živočichů žijících v Krkonoších, je kampaň v průběhu t. r. s názvem „V Krkonoších jsem doma“. Každý měsíc je představen jeden více či méně známý živočich (tetřevka, vydra, rys, netopýr a další). Setkáte se s nimi v hlavní budově Správy KRNP ve Vrchlabí. Posledním, který dvanáctiměsíční seriál uzavře, je člověk. Symbolicky připomene, že hory jsou několik století osídleny. Proto i on má v Krkonoších své místo. **Jev nich doma.**

Blíže: www.krnap.cz/v-krkonosich-jsem-doma

10. Vycházková naučná trasa Špindlerův Mlýn

Vede katastrem města a spojuje zajímavá novodobá i historická místa. Je vybavena informačními panely, odpočinkovými místy. Okouzlí vás mnoho zajímavých výhledů na okolí města. Trasa je rozdělena na dva okruhy - zeleně a modře značený. Zelený vede z centra Špindlerova Mlýna na Krausovy boudy a vrací se zpět okolo přehrady Labská. Modrý začíná rovněž z centra Špindlerova Mlýna, pokračuje směrem do Svatého Petra. Cesta vede údolím Svatopetrského potoka až k začátku Dlouhého dolu, zde se otáčí a vrací zpět se stoupáním pod Kozími hřbety okolo kostela sv. Petra do centra města.

15. Vycházková trasa Údolí Bílého Labe

Vede přes Dívčí lávky k Boudě u Bílého Labe. Je zaměřena na rodiny s dětmi. Hladký asfaltový povrch mohou využít rodiny s dětmi, s kočárky, vozíčkáři nebo cykloturisté. Na trase je odpočinkové místo uprostřed lesa nazvané Svaz. Je vybaveno hřištěm, pískovištěm, naučnými tabulemi, srubem, ohništěm s připraveným dřevem a vyhovuje potřebám vozíčkářů. Cesta obklopená příkrými svahy vede podél ubíhající a čerící se vody Bílého Labe. Trasa měří 2,5 km. O dalších trasách pro hendikepované čtete na jiném místě tohoto vydání.

19. Vycházková trasa Hřiběcí

Východním bodem jsou Hřiběcí boudy u obce Strážné, kde je umístěn panel s mapou. Další panely jsou věnovány pobytu slavného českého komika Vlasty Buriana, třicetileté válce, německé kolonizaci, budnímu hospodaření, lesnímu hospodářství, atd. Čeká tu na vás několik vyhlídkových a odpočinkových míst. Trasa prochází lučními enklávami, nejcennějšími lokalitami KRNP. Nejvyšším místem je Liščí hora. Celodenní okruh vede přes Hřiběcí boudy na Tetřeví boudy, Dolním Dvorem zpátky do Strážného. Je značen dřevěnými piktoqramy se symbolem hřiběte.

11. Vycházková trasa Labský důl

Začíná na Dívčích lávkách ve Špindlerově Mlýně. Pokračuje na Labskou boudu. Vede údolím, které tvořil ledovec. Můžete shlédnout pozůstatky ledovcové morény, vodopády, z nichž Pančavský je největším v Krkonoších, meandry Labe, skalní kulisy z kvádřově se odlučující žuly, ale také zbytky poškozovaných i mrtvých lesů působením kyselých dešťů a kúrovcových kalamit, anebo tzv. „zahrádky“ - místa s velkou rozmanitostí květeny. Trasa je vybavena informačními tabulemi.

20. Vycházková trasa Výr

Začíná u horní stanice lanové dráhy na Pláň ve Špindlerově Mlýně. Prochází krásnými scenériemi Krkonoš, končí u hotelu Horal ve Sv. Petru. Trasa probíhá z Pláně na Klínové boudy, přes chalupu na Rozcestí, Výrovku, k Luční boudě. Odtud se vrací úbočím Kozích hřbetů zpět do Špindlerova Mlýna. Trasa je vybavena odpočinkovými místy, informačními tabulemi. Celodenní výlet s možností prohlédnout pozůstatky severské tundry a panoramata Krkonoš. **Trasa měří 15 km.**

12. Mlynářovy okruhy ve Špindlerově Mlýně

Mlynářova naučná stezka: je nejkratším z okruhů, měří 1,1 km. Na trase se můžete seznámit se „Slunečními (čedičovými) kameny“, které dle legendy vyzařují pozitivní energii. Mlynářovo kolečko: trasa o délce 2,8 km je zaměřená na seznámení se samotným městečkem a místními zajímavostmi. Je možné shlédnout historicky zajímavé budovy, jako je Špindlerovská hospoda (dříve mlýn), Villa Czernin, kostel sv. Petra či panoramatický výhled z Biskupské vyhlídky. Mlynářův výšlap: trasa s možnostmi sportovního využití má délku 3,1 km. Je vedená kolem Adrenalinového parku s obří houpačkou i dětským hřištěm, který uvítají nejen děti ale i rodiče. Dále kolem letní bobové dráhy a monkey parku, které stojí za to také vyzkoušet.

16. Včelí stezka v Harrachově

Včelaření je nejen krásný koníček, ale i určitá relaxace. Proto vznikla naučná Včelí stezka, která přibližuje včelaření, zdůrazňuje význam hmyzích opylovačů pro život na Zemi, nabízí poučení a zábavu dětem i dospělým, má snahu vylepšit vztah člověka k přírodě. V neposlední řadě vzdává hold hraběti Janu Harrachovi za to, co vykonal nejen pro včelaření, ale pro celou oblast a český národ v dobách Rakouska Uherska. Jednotlivé panely seznámí s životem včel a včelařů. Každé stanoviště je doplněno o záhon s rostlinami typickými pro oblast Krkonoš a zajímavými odkazy, jak aktivně užít okolní prostředí. Např. kde se ve vodě ochladit, kde pozorovat pstruha Pepu, kam poslat děti na hřiště, kudy se vydat do údolí Mumlavý.

21. Naučná hornická stezka Berghaus

Je jednou z mála lokalit, kde byly zachovány pozůstatky po dolování z nejstarších dob. Nalezneme ji asi dva kilometry od centra obce Černý Důl. Prostřednictvím deseti zastavení připomene dávno zaniklé doly, vysvětlí některé způsoby středověké těžby. Díky plánekům a fotografiím nahlédnete do podzemí a seznámíte se s geologií Krkonoš. **Trasa měří 1 km.**

13. Tématická stezka „Dřevosochání“

navazuje na základní poznávací okruh „Okolo Rokytnice“. Stezku „Dřevosochání“ tvoří čtyři informační panely. Obsah textů na sebe přímo nenavazuje. Je navržen tak, aby bylo možné stezku procházet oběma směry. Její začátek je na křižovatce na Vrších. Konec míří do starého kravína ve Františkově. Podél cesty jsou rozmístěny umělecké dřevěné sochy a lavičky, které vznikly ve Františkově na Dřevosochání, v místě konání každoročního červencového sympozia výtvarníků. **Trasa měří 1,1 km.**

17. Pašerácká stezka

Vydejte se po stopách dávných dob, kdy hřebeny Krkonoš a stráně nad Rokytnicí nad Jizerou byly svědky napínavých honiček mezi pašeráky a strážci hranic. Stezka je vhodná pro pěší turisty, ale i zdatné cyklisty (poměrně náročné stoupání v první polovině trasy). Na čtyřech zastaveních se dozvíte o historii pašování v Krkonoších, o pašerácích, kteří byli ve své době mezi krkonošským lidem oblíbení. Trasa měří 1,3 km. Začíná na Dolním náměstí v Rokytnici nad Jizerou. Nastoupíte na ní z poznávacího okruhu „Okolo Rokytnice“ nebo přímo na náměstí po žluté turistické značce směrem Ručičky. Konec stezky je na Rozcestí Studenov - Kostelní cesta. Můžete pokračovat po zelené turistické značce na Studenov nebo se po zelené v opačném směru vrátit zpět na poznávací okruh „Okolo Rokytnice“.

22. Okolo Rokytnice

je nenáročný okruh určený jak pro pěší tak cykloturisty. Provede malebnou krajinou Rokytnicka s nádhernými výhledy na celé údolí Rokytnice, panorama Krkonoš i Jizerských hor. Na dvanácti zastaveních se dozvíte o historii, přírodních krásách i kulturních zajímavostech. Poznávací okruh nemusíte projít celý. Kdekoliv si ho můžete ukřátit a pokračovat druhý den. Trasu si můžete prodloužit o další zajímavé zastavení na skalní vyhlídce Stráž. Začátek a konec stezky je na Dolním náměstí v Rokytnici nad Jizerou. **Trasa měří 11 km.**

14. Naučné stezky v Podzvíčinsku

První z nich je pojata jako rozhledna ze země. Na Zvičíně naleznete pět panoramatických tabulí s popiskami na místech s krásnými výhledy do okolí. Druhá vede na devíti zastaveních za životem a dílem miletinského rodáka Karla Jaromíra Erbena. Východním bodem je jeho rodný domek v Miletíně. V Hořicích si další naučnou cestu můžete přizpůsobit dle uvážení. Po městě je rozesteto čtrnáct informačních panelů, které představují nejrůznější témata spojená s historií i současností města. Průvodce s mapkou získáte v Informačním centru v Hořicích. **Blíží informace: www.podzvicinsko.cz**

18. Žacléřská naučná trasa

„Po stopách J. A. Komenského“ má celkem 17 zastávek pomocí dobových obrázků, fotografií a textů zobrazujících historii podhorského městečka. Začíná na Rýchorském náměstí. Zde si v Turistickém informačním centru vyzvednete průvodce s mapkou. Kromě památných míst v samotném Žacléři vás zavede do žacléřských osad: Rýchor, Prkenného Dolu, Vernířovic, Bobru a Černé Vody, tam na Růžovém paloučku se symbolicky s J. A. Komenským rozloučíte. **Trasa měří 16 km.**

TIP Vyšlápněte pěšky do hor a po podhůří

Seznamte se s aktuální nabídkou turistických pochodů po Krkonoších na www.krkonose.eu Nezapomeňte na vrtkavosti počasí. Proto vhodné oblečení, svačinu a nabitý mobilní telefon s sebou. Z nabídky organizované pěší turistiky jsme vybrali typy: Vrchlabí - Krakonošova stovka (červen), Pec pod Sněžkou - Pout' sv. Vavřínce (srpen), Mladé Buky - Mladobucká padesátka (září), Jilemnice - Po stopách řídicího učitele Jana Buchara (září), apod.

Orientační umístění naučných stezek a pěších okruhů v terénu zjistíte podle pořadových čísel jednotlivých odkazů zaznamenaných na centrální mapě uvnitř Krkonošské sezony.

Co bylo budaření?

Seznamte se s historií některých hřebenových bud na polské části Krkonoš

Pakliže je historie Krkonoš něčím jedinečná, jsou to osamělé lidské příbytky ležící vysoko v horách – boudy zakládáné osamoceně či rozptýleně ve skupinách na lučních enklávách. Původní letní salaše, kam hospodáři z údolních vsí vyháněli dobytek na letní pastvu, se od poloviny 18. století stávaly celoročními sídly rodin budařů. Trvalý hlad po půdě, v Krkonoších ke všemu i po trávě, „vyhnal“ lidské příbytky výše do hor k hranici lesa a nad ní. Když začaly do hor proudit za krásami krkonošské přírody stále silící zástupy turistů, stávaly se boudy nejprve prostými hospodami a noclehárnami, kde se turisté občerstvovali stravou budařů – chlebem, máslem, mlékem a tvarohem. A současně s tím začala jejich velká proměna. Nejdříve byly k původním stavením přistavovány prosklené verandy, pak celé nové části s pohostinskými pokoji a restauracemi. Původní horalé chovali hovězí dobytek, nabízel mléčné produkty, obhospodařovali horské louky a pečovali o krajinu jako o zahradu svého domova po způsobu předků.

Hamplova bouda Strzecha Akademicka

Na slezské straně Krkonoš je protějškem Luční boudy Strzecha Akademicka, někdejší Hamplova bouda. I ona, zmíněná v pramenech již roku 1654, se těší úctyhodnému stáří. Od roku 1696 do roku 1824 zde byly umístěny návštěvní knihy Sněžky, které jsou významným pramenem k historii krkonošské turistiky. Při výstupech na Sněžku ji navštívilo mnoho slavných osobností, mezi nimi v roce 1770 Johann Wolfgang Goethe. Její dnešní podobu jí daly až přestavby po požáru v letech 1906–1912, kdy vznikl její interiér v selském stylu, který obdivují návštěvníci dodnes. Dnes je Strzecha Akademicka největší boudou v polských Krkonoších.

Gebertbaude

Nedaleko horské železniční tratě, která vede ze slezské obce Szklarska Poreba do Harrachova a dále do Tanvaldu, stávala Gebertbaude, která zanikla dříve než mohla dostat po roce 1945 polské jméno. Ležela v horní části obce. Vydavatel doplnil do popředí fotografickou pohlednici v lesním průhledu postavami lyžařů, kteří používají dvě hole. Bouda, která dostala jméno po svém prvním majiteli, patřila později Wilhelmu Adolfovi, a pak sloužila i jako hájovna.

Bouda u vodopádu Szklarki Kochanówka

Vlastník Boudy u vodopádu Szklarki dal na své pohlednici přednost zobrazení hostince před pohledem na vodopád vysoký 13,3 metrů. U vodopádu, snadno dosažitelného ze silnice vedoucí od hraničního přechodu v Harrachově do obce Szklarska Poreba a Piechowice, postavil roku 1868 prostou budovu s restaurací a několika hostinskými pokoji. Vodopád byl nejnavštěvovanějším místem v západních Krkonoších a později hosty k vodě dopravoval kolejový výtah dlouhý 600 metrů. Za malý poplatek bylo zde možno shlédnout vodopád po otevření stavidla. Polské pojmenování Kochanówka vyjadřuje krásu a oblibu místa, vždyť „kochać“ znamená milovat.

Krkonošova kníratá bouda

Na slezské straně hor při začátku cesty z Horního Karpacze na Sněžku lákala k návštěvě bouda, pojmenovaná podle svého majitele vyznačující se knírem Schnurrbartbaude (Schnurrbart- knír). Vznikla pravděpodobně v 1. polovině 18. století a nesla nejdříve jméno Johann-Georgen-Baude (Bouda Johanna Georga). Když se na konci 19. století turistický ruch zmocnil postavy Krakonoše jako reklamní figury, přidala bouda ke svému názvu jeho jméno. Tehdy již stavení patřilo rodině Teichmannů, potomkům jednoho z laborantů z Karpacze. V roce 1923 vyhořelo a po obnově sloužilo převážně jako ubytovna sousední Teichmannovy boudy. Dnes penzion Orlinek.

Schronisko „Nad Lomniczkou“ (Melzergrundbaude)

Nejkratší cesta na vrchol Sněžky z polské Karpacze vede údolím řeky Lomniczky. Šafgotšská lesní správa cestu vybuodovala v roce 1884 a německý krkonošský spolek, aby turistům ulehčil namáhavý výstup, umístil podél stezky na mnoha místech lavičky. V nadmořské výšce 1003 metrů stála snad již od počátku 19. století hájenka, kterou kolem roku 1890 přestavěl Michael Melz z Myslakovic na turistickou boudu. Údolí, zaříznuté hluboko do severního úbočí Sněžky a vytvořené ledovcem, dostalo po něm název Melzergrund a bouda Melzergrundbaude.

Bouda Samotnia

O boudě u Malého rybníka na slezské straně hor přinesl první autentickou zprávu rektor vratislavského gymnázia Christian Gryphius, který ji navštívil roku 1670 se svým žáky. Původně skýtala v létě přístřeší porybnému a až do přestaveb ve 20. století si podržela vzhled typického krkonošského domu. Ale i přestavba podle plánů ateliéru jeleňogórkých architektů bratří Albertů v roce 1934 vycházela ze vzorů tradiční horské architektury. Po poslední přestavbě r. 1934 se zvětšila její kapacita na 65 lůžek. Na počest vynikajícího správce krkonošských bud Waldemara Siemaszky, který boudu vedl od roku 1967 až do své tragické smrti roku 1994, polští přátelé přidali k názvu Samotnia jeho jméno. Siemaszko založil mj. tradici sportovních závodů v potápění „šnorchlařů“ v Malém rybníku. Tradice už bouzel nepokračuje.

Bouda u vodopádu Kamienczyka (Zackenfallbaude)

7

I vlastník Boudy u vodopádu Kamienczyka, dnes snadno dosažitelného ze silnice do Szklarské Poreby, zval turisty spíše k návštěvě restaurace než ke shlédnutí nejvyššího krkonošského vodopádu spadajícího ve třech kaskádách z výše 27 metrů. Restaurace se tu objevila v 70. letech 19. stol. a pohoštění v krásném prostředí pod širým nebem poskytovala až do začátku 2. světové války. Postupně vyrostla ve velký hotel. Po ní objekt sloužil jako strážnice polské pohraniční stráže a až do požáru r. 1984 jako rekreační středisko. Dnes na jejím místě stojí moderní bouda, která vyniká originálním architektonickým řešením s valbovou střechou, několika štíty a střešními vikýři.

Nová slezská bouda

8

Na slezské straně Krkonoše je Nová slezská bouda založená v roce 1787. První hospodáři z rodu Krausů, Adolfů a Hollmannů pásli dobytek a sklízeli seno a trávu na Hraniční louce. I zde se, stejně jako na jiných boudách, velká světnice s kachlovými kamny brzy proměnila v hostinskou místnost a půda se senem v noclehárnu. Až roku 1895 postavil Gustav Adolf další objekt podle vzoru Petrovy boudy krychlovitého tvaru o dvou podlažích s takřka plochou střechou s 22 pokoji. Netradiční tvar kontrastoval se starou boudou – typickým krkonošským domem až do roku 1909. Tehdy architekti bratři Albertové z Hirschbergu (Jelenia Góra) přeměnili boudu v luxusní hotel vyhovující svým slohem přírodnímu prostředí. Dnes je Hala Szrenicka součástí moderního lyžařského areálu Szklarske Poreby.

Schlingelova bouda

9

Schlingelovu boudu navštívil při své cestě na Sněžku v roce 1670 rektor Christian Gryphius. Její majitelé hospodařili na rozsáhlé pasece jižně od Velkého rybníka, ještě dnes dobře patrné z hřebenové hraniční cesty. Bouda záhy začala sloužit turistům směřujícím ze slezské strany na hřebeny Krkonoše. V roce 1894 vznikla vedle ní dvoupatrová Nová Schlingelova bouda, která měla po dalších přestavbách před 2. světovou válkou 50 pokojů. Po válce dostala jméno po vynikajícím polském lyžaři Schronisko Bronisława Czecha. Stará bouda byla ponechána svému osudu a po roce 1954 zanikla, novou zničil v roce 1966 do základů požár. Na jejím místě nalezneme dnes odpočinkové místo.

Chlebová bouda (Brotbaude)

10

Jednou ze čtyř starých slezských bud, které vznikly výše v horách, aby využívaly zdejší louky a pastviny k chovu dobytka, byla i Brotbaude. Vzdálena pouze 15 minut od proslulého kostela Wang v obci Karpacz Górný při hlavní cestě na Sněžku stala se vyhledávaným hostincem s velkým sálem pro 150 osob a s několika pokoji v podstřeší. V roce 1895 byl sál zbořen a na jeho místě postaven nový větší objekt stejného jména. Obě stavení po 2. světové válce připadla odborům. Novější objekt nyní nese polský název Stokrotka (Sedmikráska) a slouží k rekreaci. Ve starší budově je dnes ubytován personál.

Budniky (Forstbauden)

11

Na enklávě ležící na severním úbočí Tabule, která spadá do Polska, vznikla v 1. polovině 18. století osada, jež čítala jedenáct bud. Do roku 1945 se nazývala Forstlangwasser nebo Forstbauden. Na konci 19. století tu sloužily turistům dva hostince a procházela tudy pašerácká Tabáková cesta. Pro svou polohu byla část bud v zimě od listopadu do března bez slunečního svitu. V 60. letech minulého století uvažovali polští projektanti, že na enklávě vybudují, vzhledem k dobrým sněhovým podmínkám, velké lyžařské středisko. Počátkem padesátých let tu probíhaly průzkumné hornické práce (uran), po nichž tu zbyla štola a haldy.

Text Miloslav Bartoš, výběr pohlednic Leoš Erben, z Kalendáře „Krkonoše - horské boudy“, Vydavatelství Gentiana Jilemnice.

Krkonoše mají kilometry tras určených pro hendikepované Proto vám představujeme Krkonoše bez bariér - Krkonoše pro všechny

Normálně chodící člověk to má jednoduché. Chce-li jet do Krkonoš, koupí turistickou mapu a přečte si ji. Zdravému příliš nezáleží, jaké povrchy mají turistické cesty. Neřeší, zda jsou na cestě schody nebo asfalt. Vozíčkář se podívá do stejné mapy, ale nevyčte z ní, jaký má povrch. Neví nic o jejich maximálních sklonech, odvodňovacích stružkách, kam, kde a jak „odejít“ na toaletu. Bylo zjištěno, že právě proto vozíčkáři málo jezdili do přírody a chráněných území. Tedy nikoli proto, že by tam nebyly vhodné cesty, ale proto, že nevěděli, které jsou pro ně vhodné. Nikde nevyčetli, které jsou snadno průjezdné. Zda-li je cesta asfaltová, kamenitá, kde číhají „nástrahy“, apod.

Právě proto vznikl projekt Krkonoše bez bariér. Přibližuje region vozíčkářům, seniorům, rodinám s kočárky a malými dětmi a lidem majícím podobné nároky na kvalitu a povrch cest. Pracovníci Správy KRNAP

ve spolupráci s Klubem vozíčkářů Trutnov vytipovali, zmapovali a prověřili trasy, které by měly sloužit nejenom lidem s pohybovým omezením, resp. na které se lze vydat s elektrickým i manuálním vozíkem. Jsou popsány a zaneseny v samostatné vrstvě na mapovém serveru Správy KRNAP. Projekt Krkonoše bez bariér má vazbu na podobný projekt společnosti No Limits, který zmapoval přístupnost chalup a podobných zařízení na těchto trasách.

Podrobnější informace na www.krkonoše.eu

Krkonoše – svazek měst a obcí (www.krkonoše.eu)

Další informace: Michal Skalka (miskalka@krap.cz)

Bezbariérový nebo také přístupný cestovní ruch reaguje na potřeby osob, jejichž schopnost pohybovat se, vidět, slyšet, vnímat, tj. orientovat se a komunikovat je trvale nebo dočasně omezena. Zahrnuje iniciativy, které vedou ke zvyšování přístupnosti turistických destinací, produktů, zařízení a služeb v cestovním ruchu, tj. k vytvoření prostředí, které umožňuje aktivní zapojení všech osob bez ohledu na své individuální potřeby. Jeho cílem není vytváření oddělených služeb pro specifické skupiny návštěvníků, ale jejich plná integrace do turistického sektoru.

Z Harrachova podél Mumlavy na Krakonošovu snídani

Délka trasy v jednom směru je 7 km, převýšení 330 metrů. Po celé délce je asfalt.

Dobře schůdná asfaltová cesta vede podél říčky Mumlavy s tzv. Obřími hrnci a 12 metrů vysokým vodopádem. Cesta je vhodná pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky i pro mechanické i elektrické vozíky. Z jakéhokoliv místa na trase se lze vrátit. Trasa začíná v Harrachově na autobusovém nádraží u centrálního parkoviště. Je vedena po modré pěší turistické značce. Cesta končí na rozcestí u Krakonošovy snídani. Zajímavosti a okolí: horské město Harrachov, skokanské můstky, sklárna a pivovar, dole, lesnicko myslivecká expozice, dětské hřiště a dětská bezbariérová trasa Liška.

Z Horních Míseček na Vrbatovu a Labskou boudu

Délka trasy v jednom směru je 8,2 km, převýšení 430 metrů.

Trasa je poměrně náročná a má velké převýšení. Vede částečně po horské silnici, asfalt je na většině povrchů. Cesta je vhodná pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky a bez větších omezení též pro mechanické i elektrické vozíky. Obsluha parkoviště na Horních Mísečkách může držitelům průkazu ZTP vydat povolení ke vjezdu motorovým vozidlem na Vrbatovu boudu.

Trasa začíná u Jilemnické boudy na Horních Mísečkách. Po Masarykově silnici vyjedete na Vrbatovu boudu. Cíl je na Labské boudě. Cesta je souběžná s červeným, žlutým a modrým turistickým značením. Zajímavosti a okolí: hlavní hřeben Krkonoš s arko-alpínskou tundrou, výhledy na Krkonoše, mohyla Hanče a Vrbaty, objekty lehkého opevnění z r. 1938.

Možné varianty trasy: od rozcestí U Čtyř pánů po žluté a zelené značené turistické cestě k prameni Labe. Sjezd 2 km k Labské boudě (šotolinová cesta se zemními svodnicemi, pro vozíčkáře špatně sjízdná).

Z Benecka přes Rovinka na Třídomí

Délka trasy v jednom směru je 5 km, převýšení 10 metrů.

Velmi pohodlná cesta téměř bez převýšení vede lesem. Je ideální pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky a je bez omezení pro mechanické i elektrické vozíky.

Cesta začíná na Benecku na parkovišti pod hotelem Kubát. Na Třídomí vede po asfaltovém povrchu. Na rozcestí turistických cest na Rovinkách je občerstvení.

Možné varianty trasy: z rozcestí turistických tras Rovinka je možné dále pokračovat 2 km po žluté značce na Janovu horu. Cesta z Rovinek na Janovu horu je asfaltová, posledních 400 m je se šterkovým povrchem a nerovnostmi. Pro vozíky je tento úsek obtížný.

Zajímavosti a okolí: klidná a nenáročná cesta v lese, možnost návštěvy Horské farmy Hucul, z Třídomí výhledy.

Ze Špindlerova Mlýna do Labského dolu

Délka trasy od bílého historického mostu v jednom směru je 5,5 km, převýšení 200 metrů.

Trasa vede přímo po břehu řeky Labe po dně ledovcového údolí. Je vhodná pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky i elektrické vozíky. Při dobré kondici je vhodná též pro mechanické vozíky.

Začátek trasy je ve Špindlerově Mlýně. Vhodné je zaparkovat na parkovišti u lanovky na Medvědin. Odtud vede trasa přes most a po pravém břehu Labe k sezonnímu informačnímu srubu Labský důl. Trasa zvaná Bud fit (modrá pěší turistická značka) celá vede po asfaltovém povrchu. Trasa končí v Labském dole u Pudlavského vodopádu.

Zajímavosti a okolí: stopy po zalednění Krkonoš, morény, kaskády, vodopády.

Možné varianty: výchozím bodem může být centrální parkoviště u autobusového nádraží, trasa tak bude v jednom směru o cca 1 km delší.

Ze Špindlerova Mlýna do údolí Bílého Labe

Délka trasy v jednom směru je 6 km. Stoupání je táhlé, vyžaduje dobrou kondici. Převýšení je 250 metrů.

Nepříliš frekventovaná cesta podél Bílého Labe je vhodná pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky i pro mechanické a elektrické vozíky. Začátek trasy najdete ve Špindlerově Mlýně u bílého mostu. Vede po asfaltovém povrchu po břehu Bílého Labe a končí u Boudy u Bílého Labe. Zhruba 1 km před koncem trasy je upravené návštěvnické místo zvané U Svozu. Zde jsou informační panely s popisem místních zajímavostí, dětské hřiště a ohniště.

Zajímavosti a okolí: horská řeka Bílé Labe, vodopády, kaskády, výhledy na okolní svahy Kozích hřbetů.

BEZBARIÉROVÉ TURISTICKÉ TRASY

na území Krkonošského národního parku pro účely projektu Krkonoše bez bariér

— bezbariérová trasa

Mezi pěticí nejlepších

Ústředním tématem letošního ročníku prestižní soutěže Evropské komise o excelentní turistickou destinaci EDEN (European Destination of Excellence) 2013 bylo cestování bez bariér. Krkonoše se za svou letitou snahu o zpřístupnění hor hendikepovaným dostaly mezi pěticí českých finalistů.

Do projektu se zapojilo 15 destinací, z nichž porota vybrala pět soutěžících, kteří postoupili do finále. V boji o vítěznu trofej se utkali: Lipensko, České Švýcarsko, Krkonoše, Orlické hory a Podorlicko a Těšínské Slezsko. Přestože je obecný názor, že Krkonoše jsou těžko přístupné hory, není to úplně pravda. Správa KRNAP se léta snaží zpřístupňovat hory lidem s omezením. Nejsou to jen hendikepovaní, ale i senioři nebo rodiče s dětmi.

Porota v pondělí 29. dubna 2013 Krkonoše navštívila. Její členové na vlastní kůži vyzkoušeli bezbariérovou trasu Obřím dolem v Pece pod Sněžkou. V Janských Lázních se podrobně seznámili s programem, který demonstroval, v jaké šíři jsou v polských i českých Krkonoších na hendikepované připraveni.

Jak odborná porota připravenost a úroveň poskytovaných služeb pro potřebné vyhodnotila?

Jaké umístění ve finálové pěticí Krkonoše zaujaly?

Dozvíte se na www.krap.cz nebo www.krkonoše.eu.

Evropská komise vyhlásila pro sedmý ročník soutěže European Destination of Excellence (EDEN) 2012/13 o excelentní turistickou destinaci ústřední téma Cestování bez bariér - Accessible Tourism. Koordinátorem pro ČR je agentura CzechTourism s podporou Ministerstva pro místní rozvoj.

- V Krkonoších proběhlo mapování vhodných cest, ubytovacích i stravovacích zařízení, které může region nabídnout lidem se zvláštními potřebami.
- Terén, po kterém se potřební pohybují, musí být mírný, pěkně upravený a dobře schůdný, vybavený speciálně uzpůsobenými sedačkami, lavičkami, mapami, ale i dalším mobiliářem.
- Vozíčkáři, pokud se pohybují v komunitě stejně hendikepovaných, většinou necestují osamocně. Bývá jich více, proto je třeba se zvýšenou poptávkou po poskytovaných službách počítat.
- Ocenění - Správa Krkonošského národního parku získala za projekt Krkonoše bez bariér Cenu Mosty 2011, resp. první místo v kategorii Instituce veřejné správy. Národní rada pro zdravotně postižené tak ocenila letitou aktivitu o zpřístupnění Krkonoš hendikepovaným spoluobčanům.

Představujeme vám možnosti turistiky a cestování pro zdravotně znevýhodněné spoluobčany, seniory, rodiny s dětmi a kočárky. Cesty jsou určeny sice lidem na vozíku, s berlemi, ale i těm, co jsou na světě déle a svoje kroky si z valné části už prošli.

Z Mladých Buků přes Dolní Sejfy do Antonínova údolí

Délka trasy v jednom směru je 3,9 km, převýšení 200 m.

Nepříliš frekventovaná cesta Antonínovým údolím končí u přírodní památky Slunečná stráň. Cesta je vhodná pro seniory a osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky a elektrické vozíky. Vzhledem ke stálému stoupání je pro osoby na mechanických vozících fyzicky náročnější. Začátek trasy je v Mladých Bukách na parkovišti u vlakové zastávky. Pak pokračuje po zelené pěši turistické značce, kterou však na první křižovatce opouští do Dolních Sejfů, dále do Antonínova údolí - kolem hotelu Pod Pralesem a k přírodní památce Slunečná stráň.

Zajímavosti a okolí: přírodní památka Slunečná stráň, brzy na jaře zde kvetou bledule, později vstavače, výhledy na Černou a Světlou horu.

Z Janských Lázní přes Rudolfovo údolí na Hoffmanovy boudy

Délka trasy v jednom směru je 3,6 km, převýšení 200 metrů, asfaltový povrch v celé délce.

Krátká trasa vede kolem města Janské Lázně, vytrvale stoupá. Je schůdná pro seniory i osoby pohybující se s holemi. Je sjízdná pro kočárky a elektrické vozíky, při dobré kondici ji zvládnou i osoby na mechanických vozících. Trasa vychází z parkoviště u spodní stanice lanovky na Černou horu. Končí na Hoffmanových boudách.

Zajímavosti a okolí: Janské Lázně se secesní kolonádou. Historická kachlová kamna na Hoffmanových boudách, Lázeňská naučná stezka, po domluvě s obsluhou lanovky mohou vozíčkáři vyjet lanovkou na vrchol Černé hory. Možné varianty trasy: na křižovatce nad Rudolfovým údolím lze odbočit po asfaltu vlevo na Zlatou vyhlídku (0,5 km jedna cesta.)

Z Pece pod Sněžkou do Obřího dolu

Délka trasy v jednom směru je 3,5 km, převýšení je 280 m.

Trasa vede po dně ledovcového údolí a končí u kapličky v Obřím dole. Při dobré fyzické kondici je schůdná pro seniory. Vzhledem ke stoupání je náročnější pro vozíčkáře na mechanickém vozíku.

Trasa začíná u Hospody na Peci v Peci pod Sněžkou. Cesta je souběžná s modrou pěši turistickou značkou a má asfaltový povrch v celé délce. Některé úseky (nad boudou Betyna) jsou strmé.

Možné varianty: výlet od Hospody na Peci po Malé a Velké Pláni. Zajímavosti a okolí: stopy zalednění Krkonoš, výhledy na Sněžku a Studniční horu, v kapličce v Obřím dole malá expozice.

Z Pomezních Bud ke kostelu sv. Petra a Pavla

Délka trasy v jednom směru je 2,5 km, převýšení je 140 m.

Trasa vhodná pro seniory je sjízdná pro kočárky i pro elektrické vozíky, pro mechanické vozíky jen při dobré kondici vozíčkáře. Trasa začíná na Pomezních Boudách na parkovišti u hraničního přechodu. Trasa je značena červenou a žlutou turistickou značkou, po celé její délce je asfaltový povrch. Končí u kostela sv. Petra a Pavla. Doporučený směr je od parkoviště po červené pěši turistické značce na Nové Domky a ke kostelu, zpět po stejné cestě asi 1 km, za strmým stoupáním na kopci u Moravanky vlevo po asfaltce 0,2 km, pak po žluté značce návrat na Pomezní Boudy. Na trase se pohybují auta, sjezd ke kostelu je strmý.

Možné varianty: sjezd ke kostelu není nutné absolvovat. Zajímavosti a okolí: kostel sv. Petr a Pavla, výhledy na Sněžku, mini expozice v informačním centru na Pomezních Boudách.

Na vozíčku Dolním Slezskem

Od silnice k vodopádu Szklarki: trasa vede podél horské bystřiny, od parkoviště na silnici č. 3 k vodopádu a bezbariérové chatě Kochanówka. Délka 0,4 km, převýšení 11 metrů.

Z horní stanice lanovky na Kopu ke Slezské boudě: vyjedete lanovkou na hřebenu Krkonoš na Kopu, vydáte se šterkovou cestou na Slezský dům. Délka 1 km, převýšení 25 metrů.

Ze Szklarské Poreby k „zatáčce smrti“: podhorská trasa od autobusového nádraží ve Szklarské Porebě vede kolem spodní stanice lanovky na Szrenicu k „zatáčce smrti“. Délka 10 km.

Z Karpacze ke kostelíku Wang: městem vedená trasa vás zavede k norskému starobylému kostelíku. Pozor jsou tu strmá stoupání. Délka 6 km.

Ze Szklarské Poreby do Jakuszyc: trasa vede po silnici E65 až do Jakuszyc. Zajímavostí je vodopád Kamiencyk a bývalé sklárny. Délka 11 km.

Z Karpacze do Sciegny do Kowar: trasa začíná v Kowarské ulici, vede přes westernové městečko Western city, Park miniatur, historické centrum Kowar a zámek Radziwillowka. Trasa je náročná. Délka 12 km.

Z Mysłakowic přes Bukowiec do Lomnice Dolne: trasa vede „Údolím paláců a zahrad“ od Tyrolského domu v Mysłakowicích, kolem mnoha historických architektonických památek. Je náročná. Délka 12 km.

Městský okruh Jelení Horou: jednoduchá trasa kolem Jelení Hory začíná u autobusového nádraží a provede vás kolem historických stavebních památek města. Délka 5 km.

Z Cieplice Slaskie Zdroj do Sobieszowa: trasa vede lázeňskými parky.

Krkonoše bez bariér budou rozšířeny

Hendikepovaní spoluobčané budou mít v Krkonoších další trasy. V letošním roce začnou práce na rekonstrukci několika desítek kilometrů cest, jež budou pak splňovat přísná kritéria přístupnosti.

„Loni na podzim jsme podali žádost na rekonstrukci cest z Operačního programu Životní prostředí v hodnotě 37 milionů korun,“ uvedl Jan Hřebačka, ředitel Správy KRNP, a doplnil: „Ve všech případech se jedná o lesní cesty, které v současném stavu nejsou vhodné pro hendikepované. Po jejich rekonstrukci se tak významně rozšíří síť cest, které budou bezbariérové. Své nároky totiž nemají pouze lidé na vozíčku. Z tohoto pohledu jsou cílovou skupinou také osoby s poruchami pohybového aparátu, senioři a rodiny s dětmi i s kočárky.“

Pokud bude podzimní žádost podpořena, pracovníci Správy KRNP zrekonstruují dvacet lesních cest o celkové délce 47 kilometrů. Například lesní cesty Struhadla, Lysečinská, Na Pláň, Přes Vidlici a další.

Za kladný přístup v odbourávání bariér udělila Národní rada osob se zdravotním postižením ČR pracovníkům Správy KRNP ocenění Mosty 2011 za aktivity, jež významným způsobem přispívají ke zlepšení postavení handicapovaných spoluobčanů.

www.krnap.cz/krkonose-bez-barier-1

Betlém Jáchyma Metelky slaví natřikrát

V Krkonošském muzeu v Jilemnici je k vidění mechanický betlém Jáchyma Metelky, který si připomíná trojí významné výročí. V letošním roce 2013 uplynulo 160 let od narození jeho autora Jáchyma Metelky (1853–1940), 130 let od okamžiku, kdy na betlémě začal pracovat a 100 let od chvíle, kdy jej dokončil.

Betlém obsahuje 142 pohyblivých figurek, jež vytvářejí 350 pohybů. Přitom veškerý pohyb je převeden na jediný stroj poháněný pouze jedním závažím. Půvab kvalitní řezby a neobyčejně přirozeného pohybu umocňuje zcela ojedinělý zvukový program: Vše začíná odbíjením hodin, trubením ponocného a požárního hlídače. Poté se andělé chopí svých nástrojů a radostnou krkonošskou koledou betlém probudí. Půlnoční hemžení doprovází dvě kapely známými českými koledami a nakonec andělé vánoční ukolébavkou všechno uspí.

Najdeme zde mnoho pozoruhodných figurek: vedle svaté rodiny doplněné dvojicí andělů také skupinu živě rojukících mudrců, modlíci se pastevce uprostřed stád, řadu řemeslníků. Mezi nimi zaujmají dominantní místo dřevaři a především vochlíř, pročesávající (vochlující) lněná vlákna – vytváří sérii po sedmi různých úkonech a v celém betlémě má nejbohatší pohyb. Vysoko nad městem pobíhá rozčilený král Herodes. K nejkrásnějším figurkám patří maminka s dítětem, jež jí na zádech radostně poskakuje, jása a zdvihá ruce, k

nejúsměvnějším pak lenoch a kukačka sedící na palmě. Ta se při každém kuknutí předkloní a otevře miniaturní zobáček.

„Neobyčejně krásný a působivý celek vznikl v letech 1883–1913 a zdá se téměř neuvěřitelné, že při značném provozním přetížení funguje dodnes bez generální rekonstrukce, pouze při pravidelné údržbě a drobných opravách,“ upozornil ředitel Krkonošského muzea v Jilemnici Jan Luštinec.

Metelkův betlém můžete na vlastní oči vidět v provozu každý otevírací den jilemnického muzea, tedy denně mimo pondělí, a to vždy v 9:00, 10:00, 11:15, 14:00 a 15:15. Skupinám nad 20 osob je možné pustit betlém na požádání kdykoli.

Jakub Kašpar.

Zpátky do školních lavic aneb cesta za Komenským

Kde jsou ty časy, kdy se děti učily v jednotřídkách a na vesnicích chodily do školy bosky. Kde jsou ty časy, kdy kluci namáčeli holkám copy do kalamáře, jedním z předmětů byl krasopis a ve škole kouřil jen školník z fajfky a komín na střeše. Kde jsou ty časy, kdy byl učitel skutečnou autoritou. V Žacléři se nejstarší školní budova datuje kolem r. 1732. Na konci 19. století byla škola snad v každé vesnici. V r. 1911 navštěvovalo v Žacléři ve čtyřtřídní obecné škole, dívčí měšťanské škole a Průmyslové pokračovací škole celkem 511 žáků. Česká menšinová škola byla

otevřena již v r. 1919 a v r. 1921 se zde těšilo na 200 žáků. Do krásných školních let se můžete vrátit na výstavě, kterou pro vás připravilo Městské muzeum Žacléř. Usednout do starých dřevěných lavic, namočit pero do inkoustu a zkusit jaké to bylo před 50ti lety, to se ještě psalo drátkem a pero skřípalo po papíře. Na výstavu „Škola, základ života“ jste srdečně zváni od 10. května do 1. září 2013 v Městském muzeu Žacléř.

Daniel Mach.

Parním vlakem podél Jizery

Vydejte se v červenci historickým vlakem do Jilemnice na tradiční kulturní přehlídku Krkonošovy letní podvečery. Od středy 17. července do neděle 21. července pojedou souprava tažená parní lokomotivou 310.0134 „Kafemlejnek“ z roku 1913 po trati 042 z Martinic v Krkonoších do Rokytnice nad Jizerou známé z filmu „Jak vytrhnout velrybě stoličku“. Okouzlí vás nejen krásné výhledy na panoramata Krkonoš, ale i romantická cesta údolím Jizery.

Historie

První vlak vyjel na trať 7. prosince 1899. O její vybudování se zasloužil Jan Nepomuk hrabě Harrach. Šlechtic uvažoval o přímém spojení Martinic v Krkonoších s Horkami u Staré Paky (přes Studenec) a plánoval i pokračování trati z Rokytnice nad Jizerou do Kořenova nebo Harrachova. K tomu však prozatím nedošlo.

Nádraží Martinice v Krkonoších

Jediné nádraží v Česku, které má kompletně zachované dopravní zabezpečení. Uvidíme 15 mechanických návěstidel (semafory). Vjezdová návěstidla do stanice jsou dvouramenná, od Jilemnice je tříramenné. Jízdenky, čekárna a dopravní kancelář se nachází v původní budově z pískovcových kamenů.

Horní Sytová

Zastávka ležící 390 m n. m. je nejnižším bodem trati. Na devítikilometrovém úseku z Martinic v Krkonoších klesneme o 95 metrů. Před stanicí přejíždíme přes unikátní železný most nad soutokem Jizery s Jizerkou.

Zajímavostí je určitě i to, že vlakové nádraží v Rokytnici nad Jizerou je níže položené než martinické. Železničáři proto říkají: „Jedeme dolů do Rokytnice“.

Jana Tauchmanová.

Krkonošovy letní podvečery

Jízdy vlaků tažených parní lokomotivou 310.0134 „KAFEMLEJNEK“
středa 17. července 2013 - neděle 21. července 2013

Vlak jede:			Stanice		Vlak jede:		
18.-21. 7.	17.-20. 7.	ne 21. 7.	odj.	přij.	st 17. 7.	18.-21. 7.	17.-20. 7.
9:01	14:25	14:25	odj. Rokytnice n. Jiz.	přij.	13:30	13:30	19:30
9:08	14:32	14:32	odj. Jablonec n. Jiz.	odj.	13:24	13:24	19:24
9:15	14:39	14:39	odj. Jablonec Hradsko	odj.	13:16	13:16	19:16
9:20	14:44	14:44	odj. Poniklá zastávka	odj.	13:07	13:07	19:07
9:29	14:51	14:51	odj. Poniklá	odj.	13:00	13:00	19:00
9:34	14:56	14:56	odj. Horní Sytová	odj.	12:53	12:53	18:53
9:45	15:07	15:07	odj. Vichová n. Jiz.	odj.	12:47	12:47	18:47
9:52	15:17	15:17	odj. Hřabačov	odj.	12:43	12:43	18:43
10:08	15:32	15:32	odj. Jilemnice	odj.	12:33	12:33	18:33
10:20	15:44	15:44	přij. Martinice v Krk.	odj.	12:20	12:20	18:20
10:34	16:03	16:03	přij. Martinice v Krk.	přij.	11:32	11:32	17:32
10:45	16:14	16:14	přij. Rokytky u Jilemnice	odj.	11:10	11:10	17:05
10:49	16:49	16:49	odj. Rokytky u Jilemnice	přij.	9:57	11:05	17:10
10:53	16:53	16:54	odj. Tample	odj.	9:49	10:57	16:57
		17:49	odj. Stará Paka	odj.	9:33		
		18:09	odj. Košťálov	odj.	8:42		
		18:23	odj. Semily	odj.	8:10		
		18:36	odj. Železný Brod	odj.	7:23		
		18:52	odj. Malá Skála	odj.	7:09		
		19:06	přij. Turnov	odj.	6:51		

Přírodní terénní hra

V Jilemnici je dokončen projekt „ZELENÉ KRKONOŠE – rozvoj turistické infrastruktury měst v polsko-českém pohraničí: Jilemnice, Karpacz a Kowary“, financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR - Polsko 2007 – 2013.

V Jilemnici zahrmoval revitalizaci sokolského parku, kácení stromů, terénní úpravy, náhradní výsadbu, rekonstrukci schodišť, instalaci herních prvků, fit stezky, mobiliáře a vytvoření stezky po přírodních zajímavostech.

Stezku „Přírodní terénní hra“ si můžete projít v Karpaci, Kowarech a Jilemnici i vy. Nyní vás zvedne do Jilemnice. Vyzvedněte si v informačním centru metodickou brožuru. Jsou v ní uvedeny jednotlivé zastávky na trase a mapa se zakreslenou trasou. Abyste obdrželi odměnu, musíte se seznámit se šesti přírodními zajímavostmi mezi něž patří: sokolský park, jilm u Zvědavé uličky, zámecký park, jasany ztepilé u sv. Isidora, buk červenolistý u Labutě, jilmová alej pod nádražím.

U každé přírodní zajímavosti je umístěna tabule a pískovcový balvan se žulovým piktogramem. Obkreslíte ho do vyznačeného místa u mapy. Pokud projedete všechny zastávky, předložíte mapu se zakreslenými šesti piktogramy v informačním centru, obdržíte upomínkovou cenu – postavíčku Krkonoše.

Petra Novotná.

Muzeum Vápenka v Albeřicích

Zdánlivě obyčejné příběhy lidí z Albeřického údolí připomínající rozpolcenou historii zachycuje expozice v Muzeu Vápenka.

Připomeňme, že dvaadvacetiletý legionář Josef Střihavka přišel do albeřické celnice 23. dubna 1920 s děsnou zkušeností z italské fronty, aby v kraji s výhradně německými obyvateli střežil státní hranici nového Československa. V sousední Malé Úpě si namluvil Helenku Taslerovou. Kolega legionář Josef Kábrt se oženil s Helenčinou švagrovou Hedwigou Grabigerovou. To vše si Josef Střihavka zapsal do deníku. Když při Heydrichiádě v roce 1942 gestapo zatko kolegu inspektora Váchu, tak zápisy z Albeřic spálil. Nechtěl, aby si přečetli, jak se spolupracující František Bednář zamiloval do Marthy, dcery albeřického starosty Franze Plechatsche. Nechtěl, aby věděli, že si českou Němku Helenku Taslerovou vzal 12. XI. 1921 v malolupském kostele a že jim za svěd-

ky šli tchán Johann Tasler a jeho syn Franz. Nechtěl, aby zjistili, že švagr Franz Tasler byl hostinským v Albeřicích nedaleko celnice a měl za ženu Annu Plechatschovou. Pak by poznali, jak se všichni sešli v srpnu 1924 na svatbě druhého švagra Johanna Taslera. Dočetli by se o pocitech strachu o život Helenky a dvou synů v celnici Zdoňov v září 1938. Nemohl prozradit své komentáře na švagra Franze, co ve stejném čase v albeřické hospodě pořádal schůze místních nacistů. Ztracený deník po válce Josef Střihavka nahradil sepsáním vzpomínek třeba o květnu 1945, kdy naši pomstychtiví lidé v Malé Úpě zastřelili nevinného švagra Johanna Taslera, zatímco švagr Franz odjel posledním transportem v listopadu 1946 s rodinou do americké zóny Německa. Ovšem bez je-

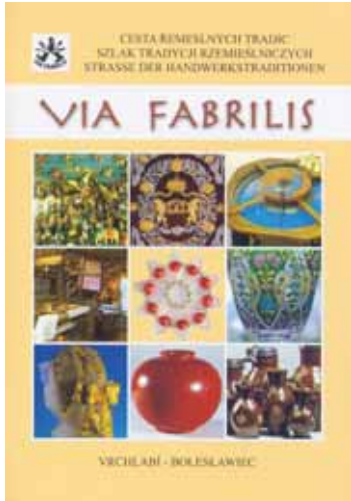

diného syna Ericha, který padl u námořnictva. Josef Střihavka si už nestihl zapsat, jakou léčebnou kúru z nacistických bludů o čisté rase dostal švagr Franz od své vnučky, která se zamilovala do černocho. Domek čp. 43 s bývalou hospodou Franze Taslera se rozpadá jen kousek od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Zavítejte do kruhového prostoru Vápenky a expozici si pozorně přečtete. Klíče vám předají v informačním centru Veselý výlet v Horním Maršově.

Pavel Klimeš.

Úspěšný projekt Via Fabrilis

Dokončený projekt Via Fabrilis – cesta řemeslných tradic, zaměřený na rozvoj cestovního ruchu a zachování kulturního dědictví v příhraničním území, sklízí úspěchy. Dostal se mezi 20 nejúspěšnějších projektů Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007–13.

Projekt přinesl společně výstavy partnerů na obou stranách hranice (Krkonošské muzeum Správy KRNP a Muzeum Ceramiky Bolesławiec) a vydání publikací propagujících řemeslné tradice. Zahřoval rekonstrukci kulturní památky tří historických domků na náměstí Míru ve Vrchlábí (se sídlem Hlavního informačního střediska Správy KRNP) a dostavbu repliky čtvrtého historického domu, zbořeného na začátku 50. let 20. století. Tím byly rozšířeny výstavní prostory o novou expozici tra-

dičních krkonošských řemesel. Rekonstruováno bylo také partnerské muzeum v Bolesławci. Významným počinem v rámci propagace kulturního dědictví regionu bylo vytvoření stezky Via Fabrilis – cesty řemeslných tradic. Ta vede po trase Vrchlábí – Bolesławiec a spojuje místa z daného úhlu pohledu významná a zajímavá. V nich se na české straně, od Vrchlábí po Harrachov, přes Jilemnic, Poniklou, Vysoké nad Jizerou a Paseky nad Jizerou, mohou návštěvníci prostřednictvím muzejních

expozic či exkurzí do provozu seznámit s tradicí a někde i současností jak některých více či méně běžných řemesel, tak i čistě krkonošských specifík (www.viafabrilis.eu). Projekt „Via Fabrilis – cesta řemeslných tradic“ připravila Správa KRNP společně spolu s Muzeem keramiky v polském Bolesławci. Cílem bylo podpořit rozvoj cestovního ruchu a zachování kulturního dědictví v příhraničním území.

Radek Drahný.

Pec pod Sněžkou je absolutním vítězem

Každý občan města vytřídil v roce 2012 průměrně 162 kilogramů odpadů a odevzdal ke zneškodnění 4 kilogramy nebezpečných odpadů

Soutěž Čistá obec 2012 zná vítěze. Obce a města Královéhradeckého kraje soutěžila ve sběru tříděného odpadu a brala to velmi zodpovědně. Výsledky celoročního snažení jsou těsné a překvapující. Například město Pec pod Sněžkou se nejen podařilo obhájit umístění mezi nejlepšími z předchozího roku, ale navíc se ve své kategorii posunulo ze třetího místa na vítěznou příčku a dokonce se stalo i absolutním vítězem roku 2012. Z vyhlášení výsledků soutěže v Hradci Králové si tak zástupci města odvezli poukaz na finanční odměnu v celkové výši 130 tisíc korun.

Jedinečný soubor staveb

Dominantou Horní Branné je Harrachovská rodinná hrobka sv. Kříže. Proti ní stojí Harrachovský špitál. Nedaleko odtud můžete zhlédnout exteriér plátenického domu Františka Antonína Střížka s bohatou fasádovou výzdobou. Spolu s kostelem sv. Mikuláše, státem chráněnou kulturní památkou, špitálem a zámek, představují jedinečný soubor staveb z období renesance a baroka.

Harrachovská hrobka

Stavbu rodinné hrobky sv. Kříže započal František hrabě z Harrachu v roce 1840. Dostavěna a vysvěcena byla roku 1870. Rakve dříve zemřelých členů rodu sem byly přemístěny z protější kaple sv. Aloise v roce 1875. Dobovou stavbu naproti špitálu tvoří dva sousední osmiboké hranoly o nestejně výšce a podzemní zděná chodba – krypta, ve které jsou uloženy rakve. Hrobka má kruhovitý půdorys z byzantského a renesančního slohu, uvnitř je vykládána mramorem. V současnosti slouží jako pohřební síň i koncertní sál s vynikající akustikou.

Harrachovský špitál

V roce 1710 nechal budovu vystavět Alois hrabě z Harrachu pro dvanáct zestárlých hraběcích služebníků. Zde měli až do konce života zaopatření. Vstupní hala sloužila v původním harrachovském špitálu jako kaple. Pro oltář v ní byl namalován v 1. pol. 18. stol. obraz sv. Aloise, dílo malíře portrétů na zámku Oberneukirch v Sasku Georga Umstatta. Původní kaple byla přeměněna na vstupní vestibul. Nad vchodem je latinský nápis. Český překlad zní: „Alois hrabě z Harrachu, rytíř zlatého rouha, Josefův dvakrát tajný vyslanec ve Španělsku a místopředseda v Thannhausen, vybudoval tento špitál.“ První rekonstrukce se uskutečnila v roce 1878. Chodby a byty byly nově upraveny. Nyní slouží objekt jako dům s pečovatelskou službou a je provozován obcí.

Pobývali tu významné osobnosti

Podle pamětní knihy obce v hornobranském zámku obýval na podzim roku 1627 a v únoru 1628 Jan Amos Komenský. Odtud odcházel do exilu do polského Lešna. V zámku je umístěna expozice věnovaná životu a tvorbě spisovatele, malíře, učitele Josefa Šíra, který se v Horní Branné narodil v roce 1859. Na nádvoří je instalována dřevěná socha muže v nadživotní velikosti, který přidržuje pár lyží s holemi. Jeho obličej je vytesán podle fotografie branského koláře Františka Soukupa jako připomínka, že první pár lyží v Čechách byl zhotoven v prvních lednových dnech v roce 1893 právě v Horní Branné.

Soutěž, kterou tradičně spolupořádají společnosti EKO-KOM a.s. a ASEKOL a.s. ve spolupráci s Královéhradeckým krajem a Centrem evropského projektování, byla vyhlášena od 1. ledna do 31. prosince 2012. Hlavními soutěžními kritérii byla výtěžnost sběru papíru, plastů, bílého i barevného skla a nápojových kartonů v přepočtu na jednoho obyvatele a efektivita tohoto sběru. Hodnotila se také celková výtěžnost sběru nebezpečných odpadů a bioodpadů a zapojení obce do kolektivních systémů pro zpětný odběr elektrozařízení.

pady a mimo jiné tím snižovat provozní náklady. Navíc jsme součástí Krkonošského národního parku, a proto chceme chránit přírodu kolem nás,” řekl Alan Tomášek, starosta města Pec pod Sněžkou. „Finanční odměna míří do zkalitnění sběrného dvora a systému sběru a třídění odpadů,” upřesnil A. Tomášek.

Více informací nejen o soutěži, ale i dalších projektech, je možné najít na internetových stránkách www.cistykraj.cz

Upravila D.Palátková
Autor fotografie: Miloš Spáčil.

„Naše město se snaží hospodárně nakládat s od-

Podkrkonoší – jdete tím správným směrem!

TIP

Navštivte Podkrkonoší na jaře nebo v létě, autem, na kole nebo pěšky – nebudete zklamáni! Kulturních a přírodních památek, míst k odpočinku nebo ke sportu je tu spousta, zkuste si vybrat z následujících deseti tipů nebo si najdete svůj vlastní.

Na břehu řeky Labe nedaleko Dvora Králové nad Labem se nachází obec Kuks a jejím protějším na jižním svahu je **Hospital Kuks** s kamenným kostelem a řadami alegorických soch od M. B. Brauna. Přímo ve Dvoře Králové nad Labem můžete navštívit také **ZOO Dvůr Králové**, která je největším chovatelem afrických zvířat v Evropě. Severozápadním směrem od Dvora Králové leží jedna z nejhezčích vodních nádrží v České Republice, **přehrada Les Království**, národní technická a kulturní památka, vystavěná v pseudogotickém stylu. Věděli jste, že nejvyšším vrcholem Podkrkonoší je **vrch Zvičina**? Kromě krásného výhledu nabízí Zvičina i společenské a sportovní akce,

kteří se tam každoročně konají. Jen kousek od Zvičiny se nachází původně gotický **hrad Pecka**, jehož nejvýznamnějším majitelem byl Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic. Místo pro odpočinek a relaxaci naleznete v **Lázních Bělohrad**, v lázních zaměřených na léčbu onemocnění pohybového ústrojí. Další malebné městečko v Podkrkonoší, **Miletín**, je rodištěm významného českého spisovatele, Karla Jaromíra Erbena. Zde si můžete projít naučnou stezku věnovanou právě tomuto rodákovi nebo ochutnat výborné pivo Pytlák či miletínskou modlitbičku. Podkrkonoší je rovněž známou lokalitou těžby pískovce a **Hořice** jsou centrem sochařského dění, městem trubičků

a motocyklových závodů. Za návštěvu stojí i **vrch Gothard**, kde naleznete unikátní sbírku pískovcových plastik v přírodě. Přejedete-li Hořícký Chlum, dostanete se do osady **Dachovy**, k oblíbenému přírodnímu koupališti s pozoruhodnou dřevěnou architekturou z 20. let minulého století. A pokud dáváte přednost duchovním zážitkům, navštivte například barokní **kostel sv. Petra a Pavla** v Konecchlumí, kde si můžete prohlédnout Křížovou cestu mistra Vladimíra Komárka.

Z podkladů Podzvičinska

Dva pruhy bílé, barevný mezi nimi, spolu se šipkami „volavkami“, směřovkami, vývěsními tabulemi a ostatními ukazateli pomáhají v orientaci

Součástí cest, horských pěšin i chodníků je síť turistického značení. Zásadním způsobem usnadňuje orientaci v terénu. Na začátku 19. století pro nadšenec propagující pohyb v přírodě a turistické výlety vznikaly jednotlivé značené úseky. Turistický spolek Riesengebirgsverein v letech 1878-89 různobarevnými čtverečky, trojúhelníky, kamennými milníky na rozcestích v Krkonoších upravil a vyznačil asi 70 km cest. Tak vzniklo prvních dvanáct tras.

125 let Klubu českých turistů

U zrodu českého značení stál Klub českých turistů (KČT) založený v roce 1888. Tehdy ještě neexistovala síť lesních cest. Obchodní stezky byly vyhledávány pytláky a pašeráky s jiným cílem než pro logické spojení horských bud, atraktivních míst a východisek pro pěší túry. V počátcích české turistiky hrál svoji roli i národnostní podtext. I když nadšení propagátoři dělali svoji práci bez zvláštního honoráře, budování nové sítě značek bylo mnohdy spojeno s ekonomicky náročnou výstavbou nových cest.

Krkonošský horský terén je v současné době protkáno hustou sítí turisticky značených chodníků. V národním parku včetně ochranného pásma Krkonošského národního parku (KRNP) je přes 800 kilometrů turisticky značených cest a stezek. KČT nadále maluje pásové značení. Textační místa a rozcestníky se směřovkami, gravírované panoramatické mapy, piktogramy zajišťuje Terénní služba Správy KRNP.

Projděte se a budete se cítit fit

23. Naučná stezka „U mlejna“

V oblasti Martinických rybníků, v těsném sousedství obce **Martinice**, pod vrchem Bransko je naučná stezka „U mlejna“. Přibližuje, jak významnou roli pro vývoj zdejších lesů hráli jejich majitelé a správci. Stezka vychází z místa nedaleko roubené stavby tzv. Martinického mlýna. Má sedm zastávek s graficky ztvárněnými informačními panely s obrazovou dokumentací. Každý je zaměřený na jiné téma: Martinický mlýn, Obnova Martinických rybníků, Historický vývoj lesa, Na Bubně, Přirozená obnova lesa, Slané bahno, Les mnoha tváří. Stezka potěší a rozšíří povědomí o lesním hospodaření ve zdejší regionu. Měří celkem 2 km.

25. Hornický skanzen plný důlních památek - Důl Jan Šverma v Žacléři

Žaděř, ležící ve východní části Krkonoš, patří mezi příhraniční města s bohatou průmyslovou tradicí, která zde vzkvétala zejména ve 2. polovině 19. a značné části 20. století. Nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím tu bylo hornictví. Pro návštěvníky byl otevřen hornický skanzen, který je v oblasti celé dolnoslezské uhelné pánve mimořádně, ojediněle a autenticky dochovaný. Jeho hodnota spočívá v téměř provozuschopném provozním zařízení a architektonickém pojetí. Je tu viditelné jisté vybočení z dobové typizace průmyslových staveb. Dochované zařízení je bez pohonu energií.

24. Jilemnice známá neznámá

Je nenáročnou procházkou vedoucí malebným městečkem **Jilemnice** a blízkým podhůřím Krkonoš. Seznámíte se se zdejšími zajímavostmi a krásami. Pomyslný začátek je situován na jilemnické Masarykovo náměstí. V srdci města zhlédnete radnici, barokní sousoší sv. Kříže a sousoší Panny Marie pocházející z dílny M. B. Brauna. Uprostřed náměstí šumí voda v empírové kašně. Odtud po žluté stezce dojdete k rodnému domu spisovatele Jaroslava Havlíčka. Dále pokračujete do Hrabačova k domku, kde žil známý krkonošský lyžař Bohumil Hanč. Prohlédnete si kapličku sv. Anny a vyhlídku na Kozincí, kde jsou daleké rozhledy na široké panorama hor a podhůří. Pohledy na krkonošské hřebeny (Kotel, Krkonoš, Žalý s rozhlednou) jsou nezapomenutelné. Trasa měří 7,5 km.

26. Vycházkový okruh k Nístějce

Vydáte se po žluté značce z náměstí ve **Vysokém nad Jizerou**, přes Márynkův kříž - Dykovu skálu ke zřícenině hradu Nístějka. Dále pokračujete na rozcestí pod Nístějkou, přes Jilem na koupaliště, odtud na rozcestí nad koupalištěm zpět do Vysokého nad Jizerou. Trasa s maximálním výškovým rozdílem 270 metrů je za příznivého počasí sjízdná pro horská kola. Měří 12,5 km. Můžete si ji ukratit. Od rozcestí pod Nístějkou se vydáte po převážně asfaltové cyklotrase číslo 4295 do Vysokého nad Jizerou. Pak měří 9,5 km. Dominantu Náměstí JUDr. K. Kramáře ve Vysokém nad Jizerou tvoří budova školy z roku 1882. V domě č.p. 10 se 27. prosince 1860 narodil významný politik JUDr. Karel Kramář. Od roku 1925 stojí u parku Divadelní budova Krkonoš stejnojmenného spolku divadelních ochotníků. Od roku 1971 se tu konají národní přehlídky divadelních souborů. Hrad Nístějka byl založen koncem 13. století, či v 1. pol. 14. století. Asi po roce 1460 byl hrad připojen k Navarovu. Pravděpodobně někdy v té době vyhořel a zpusl.

27. Den bitvy u Trutnova

Prusko-rakouská válka o nadvládu v budoucím sjednoceném Německu byla důsledkem bitvy u **Trutnova**. 27. června 1866 se tu utkalo 60 000 pěšáků, 4 000 jezdců a 25 dělostřeleckých baterií. V Trutnově c.k. rakouská armáda zvítězila, ale nezabránila celkové porážce v dalších bitvách ve východních Čechách o několik dní později. Bojištěm prochází naučná stezka. Začíná na Krkonošově náměstí. Úvodní panel stojí u pamětní desky zasazené do historického dláždění. Přes městský park vede na vrch Šibeník k pomníku rakouského generála Ludvíka Gablenze. Stezku uzavírá vojenský hřbitov u barokní kaple sv. Jana Křtitele na Janském vrchu. Klub vojenské historie v květnu, červnu a září každý víkend provází návštěvníky v dobových uniformách. Stezka měří 4 km. Na ni navazuje 11 km dlouhý cykloturistický okruh, jehož začátek a konec je u památníku generála Gablenze. Vede po místech dalších významných bojů bitvy u Trutnova.

28.

Panoramatické výhledy z Masarykovy silnice

Původní lesní silničku stoupající údolím Jizerky z Jilemnice na Krkonoš, vybudovanou správou jilemnického panství v letech 1887–1897, nahradila horská silnice prezidenta osvoboditele T. G. Masaryka. Byla otevřena 6. září 1936. Její význam byl strategický. Představovala dopravní tepnu pro výstavbu pohraničních opevnění a zásobování armády. Však také železobetonové „řopíky“ - vojenské bunkry - se v krkonošské přírodě uchovaly až do dneška. Serpentinami přes **Dolní a Horní Mísečky** silnička vystoupala na Zlaté návrší až do nadmořské výšky 1407 metrů. Silnice končí na Krkonoši nedaleko Vrbatovy boudy. Silný automobilový provoz si roku 1974 vynutil uzavření parkoviště na Krkonoši a ukončení osobní dopravy už na Horních Mísečkách. V současné době silnici na hřebeny Krkonoš využívají cykloturisté a především pěší. Jezdí tu i hromadná doprava. Do autobusu nastoupíte na Horních Mísečkách. Asfaltová silnice končí na dohled od kulturní mohyly přátel sportovců Hanče a Vrbaty, oběti zimního běžeckého závodu z roku 1913 (letos uplynulo 100 let). Dál pokračuje asfaltový chodník k prameni Labe.

29. Desatero pohádek kolem Malé Úpy

Turistická zastavení na trase na **Pomezních Boudách** jsou vybavena dřevěnými houpačkami, prolézačkami, lavicemi a stoly, aj. Součástí každého zastavení jsou dřevěné čtyřhranné panely a na nich umístěné texty s krkonošskými pohádkami paní spisovatelky Marie Kubátové. Kromě pohádky má zastavení svůj znak, který děti po obmalování do speciálního průkazu promění za dřevěnou odměnu trvalé hodnoty „Maloupský groš“. Malá Úpa s Pomezními Boudami s poklidnou rodinou atmosférou je vyhledávaná všemi, kteří unikají z městského shonu a ruchu. Malebné vrcholy, údolí, tichá příroda a volně pobíhající zvěř, ojíněné stromy a travní stébla či letní východy slunce vyvolávají pocit, že jste momentálně v ráji.

30.

Emmina vyhlídka

Lesní vycházková stezka vede od zastávky **Velká Úpa**, Barrandov přes most přes řeku Úpu. Za mostem odbočte vpravo a vydejte se do kopce. Budete procházet historickou lipovou alejí. Asi po 300 metrech odbočte doleva, první strmě stoupající cestou nahoru. Pokračujte po lesní klikatící se cestě až k Emmině vyhlídce, která je na jejím konci. Cesta je vhodná pro pěší, není pro kočárky. K vyhlídce se dostanete i cestou vedoucí z centra Velké Úpy na Přední Výsluní. Emminu vyhlídku uvidíte vpravo dole u cesty na louce pod horskou roubenkou čp. 53. Obnovený altánek původně vznikl díky majitelům maršovského panství a byl pojmenován po hraběnce Emmě Czernin Morzinové.

31.

O mravencích v Hostinném

Neobvyklé poznání mravenčí říše nabízí stejnojmenná naučná stezka vedoucí převážně městským lesem. Na 12 panelech se dozvíte mnoho zajímavostí ze života mravenců. 3 panely jsou věnovány životu mravenců, kolem jejichž kolonií vede stezka. Dozvíte se o mravenci, jehož početná kolonie vegetuje na samém počátku cesty. Stezka upozorňuje na hojný výskyt největšího mravence dřevokaze, informuje o mravencích rodu Formica, kteří vytváří veliká kupovitá hnízda. Další panely pojednávají o loukách s jejich typickými rostlinami a motýly, o historii města **Hostinné**, o fauně a flóře blízkého potoka, myslivosti (u mysliveckých zařízení), včelařství (u lesních úlů), lesních stromech, keřích a bylinách, oboře s listnáči, ptáčí, lesním jezírku s jeho živočichy, lomu s jeho geologickými zajímavostmi. Na dvou stanovištích jsou vyhlídková místa s panoramatickými výhledy na město Hostinné a pohoří Krkonoš. Podél cesty jsou zavěšeny ptačí budky. Trasa měří 4 km.

Neobvyklé poznání mravenčí říše nabízí stejnojmenná naučná stezka vedoucí převážně městským lesem. Na 12 panelech se dozvíte mnoho zajímavostí ze života mravenců. 3 panely jsou věnovány životu mravenců, kolem jejichž kolonií vede stezka. Dozvíte se o mravenci, jehož početná kolonie vegetuje na samém počátku cesty.

32.

Jakuszyce

místo nejen pro běžecký sport

Popularizátorem běžeckého sportu v Dolním Slezsku je Julian Gozdowski. Narodil se 22. 5. 1935 v Czortkowie nedaleko Tarnopole. Po válce se s rodiči usadil v Jelení Hoře, kde vystudoval pedagogické lyceum. Následně absolvoval Vysokou školu tělesné výchovy (Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego) ve Wrocławu se specializací na běžecké lyžování. Zprvu pracoval jako učitel na Střední škole uměleckých řemesel v Cieplících.

Julian Gozdowski, popularizátor běžeckého sportu v Polsku.

O několik let později řídil odbor tělesné výchovy a sportu okresního a později vojvodského úřadu. Rozhodl se založit sportovní středisko jako vizitku regionu a iniciovat sportovní akci navždy spjatou s místními horami. Dne 11. dubna 1976 uspořádal první Běh Piastovců (Bieg Piastów) jako první masový běh na lyžích v Polsku. Po jeho druhém ročníku odjel do Wałbrzychu, kde

založil hornický běh na lyžích – Bieg Gwarków, který se s přestávkami koná dodnes.

Počínaje IX. ročníkem Biegu Piastów je J. Gozdowski opět jeho vedoucím a zároveň předsedou sdružení Stowarzyszenie Bieg Piastów. Sdružení se stalo majitelem Polany Jakuszycké, ve které během let vznikla patřičná infrastruktura běžeckého střediska, zejména závodní tratě se světovou homologací FIS, vycházkové a turistické tratě v délce celkem 150 km, biatlonová střelnice a dvě provozní budovy se šatnami, místnostmi pro rozhodčí, časomírou a komentátorskou kabinou. Díky podpoře Evropské unie a Maršálkovského úřadu sdružení zakoupilo dvě rolby a sněžné skútry k přípravě tratí z prostředků programu Phare CBC.

TIP

Areál dýchá životem i v jarních, letních a podzimních měsících. Vybrali jsme pro vás následující akce. Jejich termíny můžete brát jako pozvánku do Jakuszyce:

- 1. Sněhová májová akce:** 4. 5. 2013, 11:15 hod., místo: Szklarska Poręba-Jakuszyce. Běh/procházka na vzdálenost podle sněhových podmínek. Organizátor: Karkonoskie Towarzystwo Biegów Narciarskich.
 - 2. Jizerská májová akce:** 3.– 4. 5. 2013, místo: chata Orle – Jakuszyce. Organizátor: Towarzystwo Izerskie Stacja Turystyczna Orle, www.towarzystwoizerskie.org.
 - 3. VIII. Cyklistická retro rally ORLE–JIZERKA:** červenec 2013, místo: chata Orle – Jakuszyce Organizátor: Towarzystwo Izerskie Stacja Turystyczna Orle, www.towarzystwoizerskie.org.
 - 4. Letní Bieg Piastów:** 31. 8. 2013, místo: Szklarska Poręba-Jakuszyce. Trasa Letního Biegu Piastów (dva okruhy po cca 10,6 km): Start Polana Jakuszycka – 15 – 15a (Samolot) – 10a – 9 – 8 (u chaty Orle) – 24a – 24 – 23 – doprava na Górný Dukt – Polana – vstup na druhý okruh resp. cíl. Organizátor: Sdružení Stowarzyszenie Bieg Piastów. e-mail: biuro@bieg-piastow.pl; zawodnicy@bieg-piastow.pl.
 - 5. Mezinárodní mistrovství Szklarské Poręby v houbaření:** září 2013, místo: Szklarska Poręba-Jakuszyce. Organizátor: Partnerstwo Wspólne dla Szklarskiej Poręby, Towarzystwo Izerskie.
 - 6. Mistrovství světa v Nordic Walking:** 5. 10. 2013, místo: Szklarska Poręba-Jakuszyce. Závodníci budou soupeřit na následujících trasách a vzdálenostech: - CROSS (5. 10. 2013, start: Polana Jakuszycka): 300 m (sprint), 10 km nebo 20 km (výběr jedné vzdálenosti). - HILL (6. 10. 2013, start: dolní stanice lanovky na Szrenicy, Szklarska Poręba): cca 7 km (výstup na Szrenicy). Organizátor: Polskie Stowarzyszenie Nordic Walking ve spolupráci s Městem Szklarska Poręba a Sdružením Stowarzyszenie Bieg Piastów.
- Oficiální web akce:** www.msnw.pl.
- 7. XIV. Otevřený běh sv. Barbory „První sníh“.** První závod cyklu „Grand Prix“: 7. 12. 2013, místo: Szklarska Poręba-Jakuszyce. Organizátor: Legnickie Towarzystwo Biegów Narciarskich.

Středisko lyžování na běžkách a biatlonu Jakuszyce (Ośrodek Narciarstwa Biegowego i Biathlonu Jakuszyce) nedaleko Szklarské Poreby

Má dokonalé, vysoko situované terény, na kterých leží sníh od listopadu do pozdního jara. Tím vytváří vynikající podmínky pro běžecké lyžování.

Každoročně tu v březnu pořádají výše zmíněnou proslulou sportovní běžeckou akci Běh Piastovců. Jako jediná v Polsku je zapsaná do skupiny deseti největších běhů na dlouhé tratě v Evropě a zařazená do Světové ligy dálkových běhů Worldloppet.

Středisko nabízí více než 150 km různě náročných běžeckých tratí. Jsou napojeny na české trasy, což tvoří celkem téměř 200 km.

Po ukončení zimy slouží cyklistům.

Integrovaná strategie rozvoje regionu

Krkonoše 2014 – 2020 (s výhledem do roku 2030)

Co vzniklo? Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše.

Proč byla zhotovena? Krkonoše mají velké přednosti, ale i nedostatky. Mimořádné přírodní bohatství, bohaté průmyslové tradice ani dobrá pozice v oblasti cestovního ruchu nemohou do budoucna stačit k zabezpečení odpovídající nabídky pracovních příležitostí a tím k zajištění dostatečné úrovně kvality života zde žijících obyvatel i návštěvníků, při zachování jedinečného přírodního bohatství.

Kdo dal pokyn k tvorbě? Koncem roku 2011 schválila záměr vypracovat koncepční dokument Valná hromada Krkonoše - svazek měst a obcí.

Kdo poskytl podklady? Pro přípravu byly použity veřejně dostupné materiály krajských úřadů Královéhradeckého a Libereckého kraje, data Českého statistického úřadu, úřadu práce i řady dalších. Přípravu dokumentu koordinovala Řídící skupina, složená z představitelů krkonošského svazku měst a obcí, Správy KRMAP, Euroregionů NISA a GLACENSIS, Místních akčních skupin, hospodářských a agrárních komor, podnikatelů, zástupců úřadů Libereckého i Královéhradeckého kraje a dalších subjektů.

Čím se Strategie zabývá? Základní charakteristikou regionu, obyvatelstvem, ekonomikou a trhem práce, cestovním ruchem, dopravou, občanskou vybaveností a technickou infrastrukturou, přírodními zdroji a životním prostředím, ochranou životního prostředí.

Co dále obsahuje? Na základě konzultací odborníků v několika pracovních skupinách byly definovány okruhy problémů. Patří sem např. nedostatečně kvalitní infrastruktura, občanská vybavenost, nedostatek pracovních příležitostí, nekvalifikovaná pracovní síla, nedostatečná kolektivní spolupráce a soudržnost, ... Do Strategie byly zakomponovány návrhy postupného řešení. Obsahem jsou i nové „projekty a rozvojové záměry“

připravované na území regionu.

Co je smyslem? Na základě společného názoru podnikatelů a neziskových organizací v regionu s podporou místních, krajských i republikových aktérů formulovat představu, jak by měl v budoucnu region Krkonoše vypadat, čím prosperovat, jak dohromady sladit a vyvážit ekonomické, sociální a ekologické procesy a koordinovat veřejné i soukromé aktivity. Strategie hledá cestu směřující k dosažení této vize.

Co je hlavním cílem? Dokončený dokument poskytnout Libereckému a Královéhradeckému kraji jako základní pilíř politiky dalšího rozvoje Krkonoš, který by měl být kompletně celý zakomponován do nově vznikajících strategických materiálů obou krajů.

Jak bude se Strategií dále pracováno? Bude projednána v orgánech Krkonoš - svazku měst a obcí, v zastupitelstvech měst a obcí sdružených ve Svazku i v ostatních obcích krkonošského regionu. Seznámeni budou pracovníci na Správě KRMAP, MAS Krkonoše, MAS Půjďte pobejt, v Královéhradeckém a Libereckém kraji (v radách a zastupitelstvech), mezi partnery v Polsku, v Euroregionech NISA a GLACENSIS, v Hospodářských komorách Královéhradeckého a Libereckého kraje, aj.

Kde je úplný obsah? Podrobné informace a plné znění Strategie jsou zveřejněny na webovém portálu pro Krkonoše: www.rozvojkrkonose.eu. Webové stránky slouží otevřené diskusi. Umožňují sdílení názorů a zkušeností regionálního rozvoje této oblasti.

Kdo materiál zpracoval? Na základě výběrového řízení byla zpracováním pověřena firma SPF Group, v.o.s. Ústí nad Labem.

www.rozvojkrkonose.eu

Hejtmani potvrdili Svazek Krkonoše partnerem v území

Ve Vrchlabí se sešli královéhradecký hejtman Lubomír Franc a jeho náměstek Otakar Ruml s libereckým hejtmánem Martinem Půtou, vrchlabským starostou a předsedou Svazku Krkonoše Janem Sobotkou, vedením závodu Škoda Auto Vrchlabí a představiteli Krkonoš - svazku měst a obcí i dalšími hosty. Ústředním tématem byla příprava projektů, na kterých se bude podílet Český stát, Vrchlabí, Královéhradecký a Liberecký kraj a představení Integrované strategie rozvoje regionu Krkonoše.

Fotografie z jednání Krkonoš - svazku jednačtyřiceti měst a obcí s partnery a spolupracovníky.

Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše

Na její tvorbu spolupracovalo několik měsíců v tématických okruzích více než sto lidí bez nároku na odměnu. Byla představena také hejtmánům. Cílem je hotový dokument poskytnout Libereckému a Královéhradeckému kraji jako základní pilíř politiky dalšího rozvoje Krkonoš. „Chceme, aby se s naším dokumentem počítalo a byl zakomponován do strategických materiálů obou krajů,“ upozornil Jan Sobotka, který jako předseda Svazku Krkonoše považuje, spolu se starosty a kolegy z dalších měst a obcí, Integrovanou strategii rozvoje Krkonoš, za velmi

důležitou. „Naší snahou je zajistit v horizontu desetiletí zlepšení podmínek pro život jak místních obyvatel, tak návštěvníků i při zachování jedinečného přírodního bohatství,“ poznamenala Kamila Hlinková, výkonná ředitelka Svazku Krkonoše. Oba krajské hejtmany přijali dokument jako potřebný. Přislíbili jeho podporu a potvrdili Krkonoše – svazek měst a obcí partnerem v území. Souvisejícím tématem diskutovaným při setkání byla rozsáhlá rekonstrukce komunikací v regionu.

Rekonstrukce komunikací

Hlavní příjezdová silnice do Krkonoš, vedoucí od Horek u Staré Paky do Stu-

dence a dále do Vrchlabí je řadu let v dezolátním stavu. Nebezpečné úseky znesnadňují místním i návštěvníkům cestu do hor. Nejsou dobrou vizitkou regionu. Tato fakta ani dlouhé roky zpět nestačila k odstranění překážek a příslibu finančních prostředků na nápravu. Vstoupit do záležitosti museli veřejně působící a pracující osobnosti. A tak se ledy pohnuly. Nadchází očekávané období, které mnohé změní.

„Ve druhé polovině letošního roku bude zahájena rekonstrukce úseků komunikací Horka u Staré Paky - Studenec a Dolní Branná - Kunčice. Pokračovat bude v roce následujícím rekonstrukcí

silnice Studenec - Dolní Branná. Do oprav silnic bude investováno celkem 700 milionů korun,“ uvedl Jan Sobotka, předseda Svazku Krkonoše. „Získat v dnešní době tak vysoké investice do rekonstrukcí infrastruktury v regionu je obrovský úspěch.“

Zahájení prací je plánováno s největším předpokladem na srpen

K tomu Jan Sobotka doplnil: „Čeká nás v dopravě náročné období. Rekonstrukce silnic, nacházejících se částečně na území

Libereckého a části Královéhradeckého kraje, je rozložena do dvou let. V letošním roce bude proinvestováno cca 50 milionů korun. V roce 2014 cca 400 milionů korun, což je dramatický nárůst finančních prostředků a tudíž i větší rozpracovanosti. Radostně očekáváme kvalitní infrastrukturu tak budou provázet problémy s dopravními uzávěrami. Úplně uzavírky budou řešeny obchvatovými trasami. Jejich vyznačení, kvalita a systém je v kompetenci Dopravního inspektorátu ČR. Od roku 2006 do této doby se o nutnosti oprav silnic jenom mluvilo. Nyní nadešlo období, které jsme chtěli a které nás stálo mnoho úsilí, hodin jednání a práce. Bude náročné, ale ve svém finále prospěšné všem.“

Pěší turistika má zelenou

Vydejte se po hřebenech.... „Cestou přátelství“

Bezmála osmadvacet kilometrů měří hřebenová „Cesta česko – polského přátelství“. Více méně kopíruje státní hranici ČR a Polska. Vydejte se s námi na středně náročnou trasu, která za jasného počasí nabízí široké panoramatické výhledy. Nezapomeňte si teplé oblečení (počasí se často a rychle mění) nabitý mobilní telefon a mapu. Vystoupejte na hřebeny buď od Harrachova nebo z Pomezních Bud. Naplánujte čas pěší túry tak, abyste se cyklobusem stihli vrátit zpět.

1. Harrachov (686 m n.m.)

Jeho součástí jsou osady Nový Svět, Rýžoviště, Janov a Mýtiny. Od počátků turistiky patří mezi významná střediska. Byl založen v 17. století, dostal jméno po hraběti Ferdinandu Bonaventurovi z Harrachu, který roku 1701 zakoupil jilemnické panství. Vznik Harrachova, stejně jako osídlení na Rýžím potoce, souvisí se vznikem sklárny na Novém Světě v roce 1712. Dnes je sklárna spolu s pivovarem zajímavým harrachovským turistickým cílem.

2. Mumlavský vodopád

Je nejvodnatějším krkonošským vodopádem s výškou osmi metrů. Na jeho úpatí jsou v žule vymleté obří hrnce, prohlubně vzniklé erozí vody. Představují jeden z nejčernějších objektů neživé přírody Krkonoš.

3. Vosecká bouda (1250 m n.m.)

byla postavena po ukončení hraničních sporů mezi domáčí a slezskou šlechtou před rokem 1743. Zvyšující se turistický ruch a snahy hraběte Harracha rozšířit zákaz pastvy v lese i na území nad jeho horní hranicí vedl v roce 1896 ke stržení staré chatrné boudy a vybudování nového stavení určeného pro ubytování hostů. Nynější podobu objektu přinesla další přístavba až po druhé světové válce.

4. Tvarožník (1320 m n.m.)

je osamocená skalka několikametrového tvaru „viklanu“. Patří do rodiny žulových skalních výchozů. Nedaleko Tvarožníku směrem k Jínonoši je další skalka stejného původu se jménem Svinčské kameny. Nejen v těchto místech můžeme pozorovat hejna tažných ptáků.

5. Violík (1472 m n.m.)

je nejvyšší dvacetimetrový skalní výchoz v Krkonoších. Jeho vznik daleko víc než u jiných podobných útvarů ovlivnilo mrazové zvětrávání. Rozvíjející se obchodní kontakty mezi obyvatelstvem na obou stranách Krkonoš si vynutily vznik obchodních stezek. Mezi nejstarší patří Česká stezka, v jejíž trase vedou i současné turistické cesty. Jedna z nich spojuje mj. pramen Labe s boudou Pod Violíkem na polské straně.

6. Sněžné jámy (Velká 1240 m n.m. a Malá 1175 m n.m.), horní okraje jam 1490 m n.m.)

jsou velkolepým dílem přírodních sil. Hloubka karu je v případě Velké Sněžné jámy 250 metrů. Sněžná jezírka hluboká jeden a půl metru vznikla při odtávání ustupujícího ledovce a jsou hrazena moréno-vými valy. Vítr v karech neshromažďuje jenom sníh, ale i úrodnou zeminu, semena rostlin, která přináší i z velkých vzdáleností. Proto můžeme v jamách najít severské, vysokohorské, ale i teplomilné rostliny. Sněžné jámy jsou domovem několika endemitů (vyskytují se pouze tam a nikde jinde na Zemi). Charakteristická silueta nad jámami, která připomíná krakovský královský zámek, přinesla boudě u Sněžných jam jméno Wawel.

7. Vysoké kolo (1506 m n.m.)

Sutové terasy na tomto hraničním vrcholu upoutají na první pohled. Tvóří tři až pět dobře vyvinutých plošin, v Krkonoších velmi typických. Terasy vznikly ve studeném podnebí doby ledové postupným zvětráváním skalních svahů. Nadmořská výška i charakter vegetace řadí Vysoké Kolo mezi vrcholy alpského stupně. Roste tu vřes, plazivé formy smrku, vranec jedlový. Extrémní klimatické podmínky vyhovují životu různých druhů hmyzu.

8. Dívčí (1414 m n.m.) a Mužské kameny (1416 m n.m.)

Dívčí kameny jsou skupiny skal na pohraničním hřebenu. Byly prý nazvány na památku smrti pastýřky, která zahynula nedaleko na Dívčí louce. Do povrchu první skupiny skal jsou vyhloubeny okrouhlé mísy o průměru několika decimetrů. Jejich vznik není zcela jasný. Přes 50 m dlouhá a 12 m vysoká skalní kuli-sa Mužských kamenů vznikla podobně jako kameny Dívčí díky erozi. Jejich název je zřejmě výrazem citů starých horalů pro symetrii. Dívčí kameny náležejí svůj logický protějšek. Drsné klima omezuje počet žijících živočichů, ale i tam najdeme např. střevlíky a mandelinku lišejníkovou. Hmyz je pak potravou pro lindušku horskou, reha domáčího, ale i pro rorýse obecného.

9. Petrova bouda (1288 m n.m.)

Na místě letní boudy bylo okolo roku 1811 zakladatelem Janem Pittermannem zřízeno horské stavení sloužící budnímu hospodaření. Proslavily ho jízdy na rohačkách do Špindlerova Mlýna a Jagniatkova. V roce 1880 tam J. Pittermann podnikl první pokusy o zvládnutí jízdy na lyžích. V letech 1886–87 v sousedství staré Petrovky vyrostla dvoupatrová budova s balkonem a terasou. Roku 2011 vyhořela.

10. Čihadla (1217 m n.m.)

Nejnižší místo Slezského hřebenu. A pod-máčených plochách se místy vytvořila malá rašeli-niště. Velká vichřice v roce 1966 na české straně Krkonoš polámala 420 hektarů smrkového lesa. Na lesní porosty dlouhodobě negativně působil im-sní spad. Na holiňách se rozšířila třtina chloupkatá a porosty borůvky.

11. Špindlerova bouda (1215 m n.m.)

Nejstarší bouda pod slezským sedlem byla založena roku 1784. Častokrát se ve své minulosti potýkala s požáry, naposled v lednu 2005. V 19. století v ní byla dočasně umístěna jednotřídní škola. V roce 1914 byla povolena stavba horské silnice ze Špindlerova Mlýna a tím vzniklo rychlé spojení s centrem oblasti. Dne 24. září 1938 byla silnice obsazena při henleinovském puči. Po mnichovském diktátu pře-šel Špindlerovským sedlem do Čech pluk horských myslivců a obsadil Špindlerův Mlýn. Stejnou cestou přišla 9. a 10. května 1945 do Krkonoš část vojsk Rudé armády. V roce 2004 tam byl zřízen pěší a cykloturistický hraniční přechod do Polska.

12. Malý Šišák (1440 m n.m.)

Asymetrický žulový vrchol je součástí pohraničního hřbetu. Jeho svahy jsou pokryty mocnými kamen-nými moři zčásti zarostlými klečí. Některé keře mo-hou mít stáří přes 200 let. Je však těžké stanovit stáří celého keře, protože ležící větve postupně zakofeňují a prorůstají do okolí. Společnost keřům kosodřeviny dělá borůvčí, nebo například podbělice alpská, jestřábníky, hořec tolitovitý a koníklec bílý.

13. Velký rybník (Wielki Staw 1225 m n.m., 6,5 hektaru a 23 metrů hloubky)

Největší krkonošské jezero ledovcového původu. Jeho dno je tvořeno sutí, místy je i písčité.

14. Malý rybník (Maly Staw 1183 m n.m., 2,9 hektaru, 6,5 metrů hloubky)

Spolu s Velkou Sněžnou jámou jsou kotle nad Velkým a Malým rybníkem nejdokonalejšími karovými formami v polských Krkonoších. Voda obou rybníků je jantarově zbarvena a fyzikálními vlastnostmi připomíná alpská jezera zaledněná 190 dnů v roce. To odpovídá například švýcarskému Silser-See, ležící-mu zhruba o 600 metrů výše.

15. Luční bouda

má mimořádné postavení v historii pohoří. Neleží přímo na trase „Cesty česko – polského přá-telství“, ale jde patrně o první obydlí na samém hře-benu Krkonoš. Vznik Luční boudy je datován k roku 1623. Byla zřízena při staré obchodní stezce spojující Čechy se Slezskem. Její význam dokládá častá obno-va po mnoha ničivých požárech či sněhových kalamitách. O prioritu ji nepřipravil ani říjnový požár ve dnech mobilizace v roce 1938. Dnes je Luční bouda v soukromých rukách.

16. Jihozápadní úpatí Sněžky

Z kamenné vyhlídky prohlédneme široké panora-ma, úpatí Sněžky a Obřího dolu. Do údolí Obřího dolu strmě spadají svahy největšího krkonošského karu – Úpské jámy. Na trvale lavinových drahách rostou vzácné druhy rostlin a dřevin. Nad porosty kosodřeviny ve východním svahu Studniční hory je louka, barevně odlišná od okolního terénu. Jme-nuje se Krakonošova zahrádka. Nepřeborná řada rostlinných druhů ji řadí mezi nejbohatší naleziště krkonošské flóry.

17. Vrchol Sněžky (1602 m n.m.)

Nejvyšší česká hora má na Krkonoše neobvykle špičatý tvar. Vytvořily ho ledovce svírající horu ze tří stran a zpětná říční eroze. Přes extrémní klimatické podmínky tu žije řada unikátních organismů.

18. Obří hřeben

Spojuje Sněžku a Svorovou horu. Rozmezí smrkových porostů a kosodřeviny v této nadmořské výšce nazýváme alpskou hranicí lesa. Zatímco v údolích dosahují smrky až pětáctimetrové výšky, v okolí alpské hranice lesa jen pět až sedm metrů. Důvodem jsou extrémně náročné klimatické podmínky.

19. Svorová hora (1410 m n.m.)

Kryjí ji kečkové porosty na nichž šišky zrají až dva roky. Můžeme pozorovat lindušku luční, ale i skriva-polního, stejně jako na mnoha dalších místech Krkonoš.

20. Soví sedlo (1164 m n.m.)

Nachází se mezi masivy Svorové hory a Tabule. Jsou tam zastoupeni ptáci typičtí pro vyšší polohy Krkonoš. V lesích hýl obecný a rudý, ze savců rejsek horský, hraboš mokřadní a podzemní.

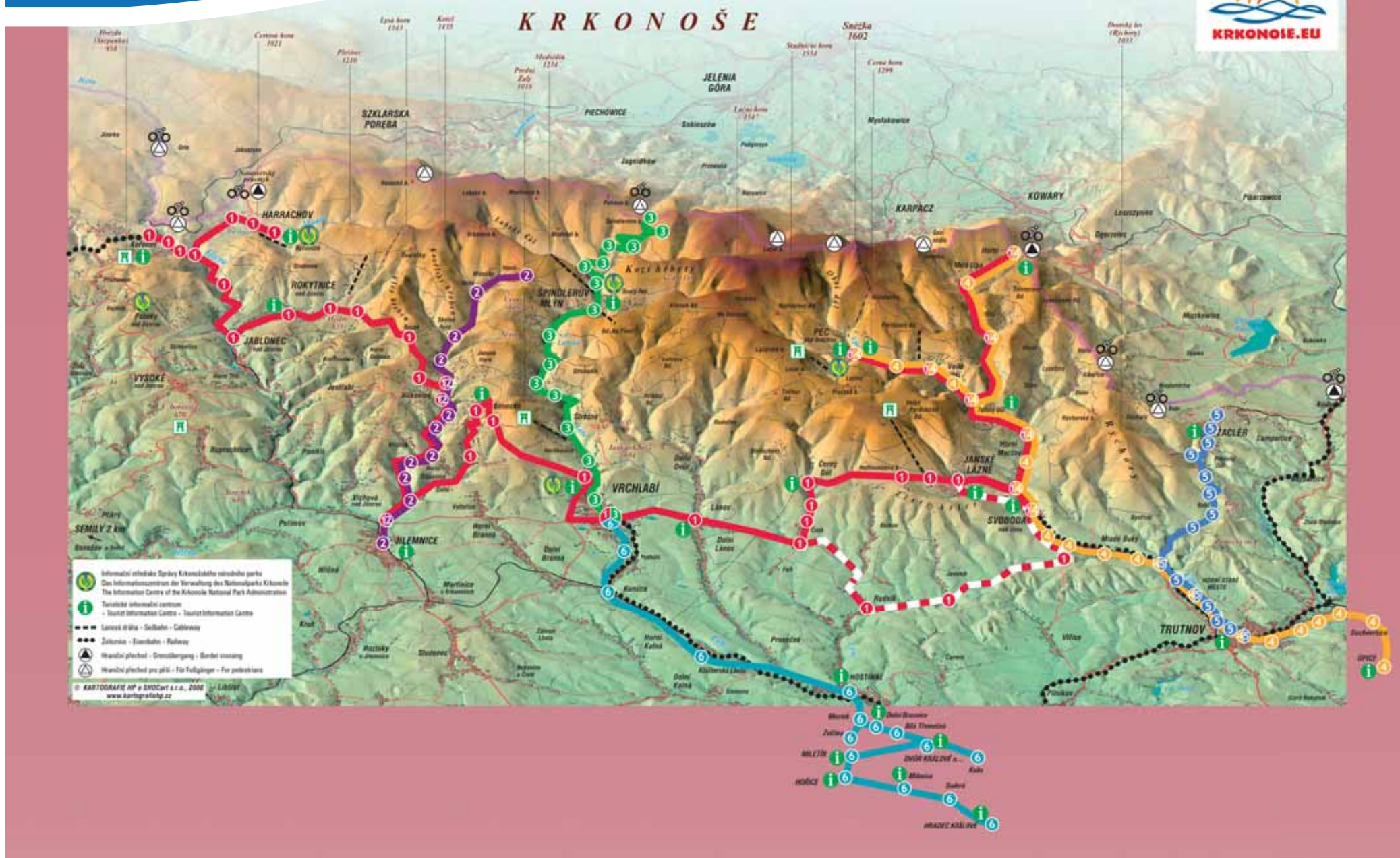
21. Pomezní boudy (1041 m n.m.)

Základy osídlení obce Malá Úpa, v jejíž nejsever-nější části se Pomezní boudy nacházejí, položili ve druhé polovině 16. století dřevaři. Rozmach turistiky je znát od konce 18. století. Od roku 1817 byly z Pomezních bud pořádány jízdy na rohačkách, které měly cíl v Kowarech na slezské straně hor.

KRKONOŠSKÉ CYKLOBUSY

25. 5. – 29. 9. 2013

Krkonošské cyklobusy podesáté

Krkonoše - svazek měst a obcí byl v uplynulých devíti letech nositelem projektu „Krkonošské cyklobusy“. Na projektu se spolupodílely dopravní společnosti Bus Line a.s. Semily, OSNADO a.s. Trutnov a KAD, spol.s.r.o. Vrchlabí. Projekt byl realizován s výraznou podporou Královéhradeckého a Libereckého kraje, jednotlivých obcí ležících na trasách cyklobusů a v neposlední řadě informačními centry krkonošského regionu, zejména Regionálním informačním centrem Krkonoše se sídlem ve Vrchlabí.

Cyklobusy přispívají ke zlepšení dostupnosti řady krkonošských obcí a turistických středisek. Je vylepšeno napojení významných center Libereckého a Královéhradeckého kraje (především měst Trutnov a Hradce Králové) na systém turistické dopravy v Krkonoších. Došlo ke snížení zátěže krkonošského regionu individuální automobilovou dopravou, k posílení spokojenosti návštěvníků

i obyvatel regionu s dopravní obsluhovaností i k obohacení turistické nabídky na obou stranách české a polské hranice Krkonoš, a tím výrazné podpoře spolupráce s polskými partnery.

Hlavními aspekty aktivit projektu je zajištění páteřní obousměrné autobusové linky na trase: Horní Malá Úpa, státní hranice – Pec pod Sněžkou – Svoboda nad Úpou – Janské Lázně – Vrchlabí – Benecko – Jilemnice – Rezek – Rokytnice nad Jizerou – Kořenov – Harrachov. Upravené autobusy, i se speciálním přívěsem, umožňují přepravu nejméně 15 jízdních kol, denně v jednom směru najedou více než 100 km. Časovým řešením

přejezdu z východní do západní části Krkonoš a zpět, tak je možné podniknout méně známé krkonošské túry, nikoliv pouze paprskovitě vycházející ze stále stejného místa bydliště nebo rekreačního ubytování.

Projekt je financován sdruženými prostředky Libereckého a Královéhradeckého kraje, za přispění Města Trutnova, Sdružení Podzvičinsko, Svazku obcí Jestřebí hory a Svazku Krkonoše. Královéhradecký i Liberecký kraj v posledních letech zařadily spoje do dopravní obsluhovanosti.

Z výše uvedených skutečnos-

tí je zřejmé, že základní cíle projektu se společným úsilím organizátorů i všech partnerů, daří plnit. Dostupnost krkonošských středisek i dalších míst na trasách cykloturistických autobusů je zajištěna. To lze charakterizovat jako významnou nabídku služeb v cestovním ruchu. Krkonošské cyklobusy rozšiřují možnosti pro pěší a cykloturistiku, přivádějí nové hosty a návštěvníky do ubytovacích a stravovacích zařízení v regionu. Tím projekt napomáhá podnikání v Krkonoších. Každoročně přináší i nové poznatky,

jak jej v dalším roce opět zlepšit a tím zvýšit jeho přínos pro cestovní ruch nejen v krkonošském turistickém regionu, ale i Královéhradeckém a Libereckém kraji.

Provoz cyklobusů v Krkonoších posiluje přitažlivost tradičně početných a většinou i kvalitních ubytovacích a stravovacích zařízení. Plně odpovídá přísným kritériím ochrany přírody v Krkonošském národním parku. Přírodním způsobem napomáhá využívání veřejné dopravy před dopravou osobními auty. V konečném důsledku má pozitivní vliv na výchovu ke zdravému životnímu stylu a vztahu k přírodě. Je určen prakticky všem věkovým a výkonnostním kategoriím obyvatel i návštěvníků. Neméně dobrý efekt vysílá i směrem k místním obyvatelům. Jejich podíl na přepravených osobách je značný. To potvrzuje skutečnost, že obce, města a kraje na své hory nezapomínají, ale podporují jejich rozvoj.

Projektový záměr je projednán Radou a Valnou hromadou Krkonoše – svazku měst a obcí, vedením Města Trutnov, Svazkem obcí Východní Krkonoše a Sdružením Podzvičinsko. V rámci Svazku Krkonoše je koordinován RNDr. Miroslavou Chaloupskou a Pracovní skupinou pro marketing Krkonoš.

Pěšky i na kole za historií Vysokého a Vysocka

V městečku Vysoké nad Jizerou a jeho blízkém okolí můžete uskutečnit řadu krátkých i středně dlouhých výletů. Představujeme dva:

Divadelní stezka (8 km, profil nenáročný, vhodné pro maminky s malými dětmi, pro seniory).

Výcházku začnete na náměstí, v jeho západním rohu, před radnicí, na které je umístěna první informační tabule. V 18. a 19. století zde stávala radnice,

ve které se hrávalo divadlo. Z náměstí se vydáte Bozkovskou ulicí (zelená turistická trasa, cca 20 m),

poté se spustíte boční uličkou z kopce dolů. Po 50 metrech vstoupíte do Staroveské ulice se spoustou

zajímavých míst: uprostřed cesty v rozlehlé zahradě stávala ve 14. století sklářská huť Mikuláše Queysera, o kousek dál u Vodseďálek navštívíte mechanický betlém. Pokračujete po zelené turistické trase k hlavní silnici. Po ní až k autobusové zastávce.

V protější zahradě na divadelní minulost upo-

zorní další tabule. Od zastávky vykočíte po zelené. Dojdete ke staré škole, v jejím štítu je umístěno další povídání o neznámém učiteli hor Josefu Širovi. Zde se trasa okruhu stáčí do břehu. Ze silnice se znovu vydáte do břehu a přijedete ke stavení s kapličkou. Stávala tu rodná chalupa Fr. Vodseďálka a jedna z prvních věhlasných scén sousedského divadla. Přibližně sto metrů od tohoto místa je další mechanický betlém u Poloprutských. Zpět do Vysokého se můžete vydat po tzv. Trhovicí (po modré turistické trase, vede téměř po rovině) nebo sejít na hlavní silnici a vrátit se na náměstí po Staroveské ulici.

Vysocký okruh (12 km, profil mírně náročný, vhodný pro rodiče i prarodiče s předškoláky či školáky). Výlet zahájíte na náměstí,

od ostrůvku budete následovat žluté turistické značení. Z náměstí vás trasa zavede do městského parku, na Rónovu cestu, k Márynkovu kříž, na hřeben nad Trčí až k Dykové skále. Z tohoto úseku jsou nejkrásnější výhledy na Krkonoše (od Čertovy hory až po Černou horu). Od Dykové skály, kde si můžete udělat malý piknik, vás cesta zavede do lesa a na nivy, pak bučinami k Jizeře. Na jejím břehu se tyčí

zřícenina hradu Nístějka a malá přírodní rezervace. Přes Farský potok se cesta přehoupne na Jilem, malou osadu, připadající k obci Poniklá. Z Jilmu vede trasa zpět do údolí okolo Farského potoka. Zde si připomenete slávu vysokého lyžařského sportu a místa, kde stávaly mlýny i někdejší městské koupa-

lišť. Odkud vás cesta zavede zpět do Vysokého nad Jizerou.

Krásné vycházky všem návštěvníkům Vysocka.

Text a foto: Blanka Kučerová a Městská knihovna Vysoké nad Jizerou.

Tip na cyklovýlet

Cyklobusem dojedete do Harrachova. Vydáte se po silnici do polských Jakuszyca. Po cca 300 metrech za čerpací stanicí odbočíte vlevo na cyklotrasu ER-2. Po ní dojedete do Sklářské Poreby. Zde můžete navštívit muzeum Mineralogiczne, vodopád Kamiencyka (27 m vysoký), vodopád Szklarki a další zajímavosti, které vám doporučí v tamním informačním centru. Dále pokračujete po cyklotrase ER-2 přes Jagnitków do Przesieki. Nedaleko Jagnitkówa (cca 4 km) doporučujeme navštívit hrad Chojnik. Na parkovišti cca 2 km nad Przesiekiem odbočíte z cyklotrasy ER-2 doprava. Připravte se na prudké stoupání po asfaltovém povrchu ke Špindlerově boudě. Odtud se můžete svést na kole z kopce do Špindlerova Mlýna a Vrchlabí, nebo nasednout na cyklobus. Povrch cest je z 50 % štěrkový a 50 % asfaltový.

Příklad značení cyklostezek v Polsku

Cyklobusy letos poprvé vyjedou 25. května 2013. Provoz ukončí 29. září 2013.

V květnu a v červnu provoz o víkendech, v červenci a srpnu denně, v září ve čtvrtek, sobotu, neděli a svátek.

Páteční linka Krkonošských cyklobusů vede z Harrachova do Kořenova (ČD) dále přes Rokytnici nad Jizerou, Benecko, Janské Lázně, Pec pod Sněžkou, Horní Malou Úpu a zpět. Ranní spoj z Harrachova a odpolední z Horní Malé Úpy zajišťuje přepravní společnost autobusem se 45 místy pro cestující a s přívěsem na 38 jízdních kol. Ranní spoj z Horní Malé Úpy a odpolední z Harrachova je zajištěn upraveným dopravním prostředkem pro 30 osob a minimálně 15 kol. Délka jedné trasy je 126 km. Autobus vzhledem k opravě silnice do poloviny července nezajíždí do Černého Dolu a na Hoffmannovy boudy. Zastávky v Kořenově budou pro nástup obsluhovány na poptávku.

Linka z Hradce Králové přes Hořice, Dvůr Králové, Hostinné, Vrchlabí je v provozu pouze o letních prázdninách ve čtvrtek a v sobotu. Linkou se ještě více přiblíží a lépe zpřístupní Krkonoše hlavně obyvatelům v Podkrkonoší a v královéhradecké aglomeraci. Turisté

ubytovaní v Krkonoších mohou navštívit a poznat zajímavá místa v Podkrkonoší. Jízdní řád je připraven tak, aby byl cestujícím umožněn přestup ve Vrchlabí na páteční linku Krkonošských cyklobusů na obě strany i do Špindlerova Mlýna a na Špindlerovu boudu. Denně najede linka 312 km. Dopravní společnost nasadila nízkopodlažní autobus upravený pro 15 jízdních kol.

Linka - Trutnov - Pec pod Sněžkou - Horní Malá Úpa jezdí po celou dobu provozu Krkonošských cyklobusů. **O sobotách a nedělích a svátcích linka jezdí z Úpice**, tím dojde k propojení s územím Svazku obcí Jestřebí hory. V Trutnově je umožněn přestup z ČD (ze směru Stará Paka), napojeno je i město Žacléř. Jezdí autobus s přívěsem pro 37 jízdních kol.

Linka Vrchlabí - Špindlerův Mlýn

Jízdní řády naleznete na www.krkonose.eu, na autobusových zastávkách nebo získáte zdarma v krkonošských informačních centrech. Doporučujeme všem cyklistikou helmu a zakoupit podrobnou mapu.

je protažena na Špindlerovu boudu. Ve Vrchlabí je přestupní místo na ČD směr Hostinné či Stará Paka. Dopravce zajišťuje přepravu autobusem s přívěsem na 20 kol.

Linka z Jilemnice na Horní Mísečky,

Pro cykloturisty

Dlouhé sjezdy

Cyklobusem, lanovkou nebo vlastní silou se vyvezete i se svými koly co nejvýše a vydáte se zpět z kopce. Trasy jsou vybrány napříč Krkonošemi, abyste měli příležitost navštívit a prohlédnout podstatnou část regionu.

Vydání turistických novin Krkonošská sezona, které právě držíte v rukou, vám přibližuje zajímavá místa na české i polské straně Krkonoš

Srdečně vás vítáme a přejeme příjemný, ničím nerušený pobyt. Stejně tak vy, buďte, prosíme, ohleduplní k místním lidem, pokorní k přírodě a zvěři a citliví ke krajině. Zaslouží si to od nás všech.

Krkonoše ze sedla kola – nový propagační materiál pro popularizaci cykloturistiky v Krkonoších. Získáte ho zdarma v krkonošských informačních centrech.

kde jezdí autobus v svislé úpravě pro přepravu 15 jízdních kol a vyveze cyklisty do nadmořské výšky 1000 m n. m.

Zahájení cyklistické sezóny a 10. ročníku Krkonošských cyklobusů proběhne 25. května 2013. Odjezd cyklobusem z Vrchlabí v 9.15 hodin.

Krkonoše – svazek měst a obcí na stránkách turistických novin Krkonošská sezona vyhlašuje fotosoutěž na téma: „Krkonoše bez bariér“

Téma:
„Krkonoše bez bariér“

Charakteristika:

Zkusili jste někdy sednout na invalidní vozík a pohybovat se s ním vlastní silou? Pokud ne, zkušenost doporučujeme. Pokud ano, jistě vás překvapilo, jak je to fyzicky náročné. Krátká ujetá vzdálenost po rovině je nečekaně namáhavá. Mnozí zdraví lidé ovládají cyklistická kola a ty občas dávají pěkně zabrat, natož invalidní vozík. . . Proto je na místě, aby Krkonoše byly hory přístupné všem. Aby jejich krásu v co největší míře mohli plnými doušky užívat hendikepovaní spoluobčané. Právě proto vznikl, v koordinaci Správy KRMAP, Klubu vozíčkářů Trutnov a občanského sdružení NO LIMITS, projekt na podporu odstraňování hmotných i nehmotných bariér nazvaný Krkonoše bez bariér. Jeho cílem bylo zmapovat některé turistické cesty v Krkonoších pro hendikepované návštěvníky a popularizovat je mezi širokou veřejností. Pokud i vy navštívíte nebo využijete tyto značené cesty a pořídíte na nich pěkné fotografie, podělte se o ně.

Pravidla:
Začátek soutěže je vypsán k 1. květnu 2013.

Ceny:

1. cena

Noc se snídaní pro 2 osoby v zámku Wojanow w Polsku. Věnuje zámek Wojanow, Polsko, Údolí paláců a zahrad, www.palac-wojanow.pl

2. cena

Celodenní lyžařské permanentky pro dvě osoby do Špindlerova Mlýna, na sjezdovku Labská, věnuje: firma MAJA Sport, Špindlerův Mlýn, www.majasport.cz

3. cena

Termohmek, věnuje Krkonoše – svazek měst a obcí, www.krkonoše.eu

4. cena

Dřevěná multihra, věnuje Krkonoše – svazek měst a obcí, www.krkonoše.eu

5. cena

Tričko s potiskem - logo Krkonoše, věnuje Regionální turistické informační centrum Krkonoše se sídlem v Vrchlabí, www.krkonoše.eu, e-mail: info@krkonoše.eu

Uzávěrka soutěžních materiálů ke 30. listopadu 2013.
Přihlásit se může kdokoli, věk ani profese není omezena.
Autor musí společně se soutěžními materiály vyplnit přihlášku do soutěže. Může tak učinit i elektronickou poštou. Tím dává svolení k možnému použití soutěžních fotografií pro účely propagace turistické oblasti Krkonoše (web, propagační tiskoviny regionu, apod.).

Podmínky přijatelnosti:

Fotografie musí být pořízena na území Krkonoš, musí být popsána (název místa, popř. název fotografie, jméno autora).

Maximální počet soutěžních děl na jednu osobu je 5 kusů.

Fotografie a vyplněná (např. naskenovaná) přihláška s podpisem, musí být odevzdány do uzávěrky v elektronické podobě buď prostřednictvím elektronické pošty s průvodním dopisem, nebo na CD nebo DVD nosiči, který bude popsán jménem autora, v obálce a doručení s popisem Krkonoše – Fotosoutěž „Krkonoše bez bariér“, na níže uvedenou adresu:

Regionální turistické informační centrum Krkonoše
Krkonošská 8
543 01 Vrchlabí
Česká republika
E-mail: info@krkonoše.eu
www.krkonoše.eu

Hodnocení:

Porota složená z deseti nezávislých osob bude své favority hodnotit anonymně. Ke každé fotografii bude přiděleno pořadové číslo bez jména autora. Porotci ohodnotí fotografie body od 1 do 10. Ty s největším počtem bodů vyhrávají. V případě shody bodů na prvních třech místech, budou fotografie hodnoceny porotou znovu.

Výstupy soutěže:

Fotografie budou zveřejněny na oficiálních internetových stránkách turistického regionu Krkonoše: www.krkonoše.eu a facebookovém profilu Krkonoše.

Porotou vyhodnoceným fotografům budou ceny doručeny poštou do místa bydliště.

Přihláška do fotosoutěže vyhlášené na stránkách turistických novin Krkonošská sezona na téma: „Krkonoše bez bariér“

Regionální turistické informační centrum Krkonoše
Krkonošská 8, 543 01 Vrchlabí, Česká republika
E-mail: info@krkonoše.eu, www.krkonoše.eu

Doručeno dne:

Jméno:

Věk:

Adresa:

E-mail:

Telefon:

Název místa nebo název fotografie:

Prohlášení/souhlas:

Tímto prohlašuji, že jsem AUTOREM soutěžních fotografií (viz výčet výše) a SOUHLASÍM s použitím soutěžních fotografií pro účely propagace turistické oblasti Krkonoše (web, propagační tiskoviny, apod.).

Datum:

Podpis:

(u osob mladších 15 let, podpis zákonného zástupce)

Soutěž

Hrajte s námi o ceny

Vážení čtenáři, připravili jsme pro Vás další soutěž o ceny. Stačí, když správně zodpovíte následujících pět otázek a písemně odpovědi nám zašlete.

Otázka:

1. Kým byl oceněn projekt Údolí paláců a zahrad v polských Krkonoších?
2. Ze které země byl do polských Krkonoš dovezen kostel Wang?
3. Koliké výročí v roce 2013 je připomínáno betlému J. Metelky v Jilemnici?
4. Jak se dnes nazývá Chlebová bouda (Brotbaude)?
5. Ve kterém roce byl založen Krkonošský národní park?

Ceny:

1. cena

Víkendový pobyt pro dvě osoby ve Sv. Petru ve Špindlerově Mlýně, věnuje OREA Hotel Horaš*** Šp.Mlýn, www.orea.cz

2. cena

Celodenní lyžařské permanentky pro dvě osoby do Špindlerova Mlýna, na sjezdovku Labská, věnuje: firma MAJA Sport, Špindlerův Mlýn, www.majasport.cz

3. cena

Termohmek, věnuje Krkonoše – svazek měst a obcí, www.krkonoše.eu

4. cena

Dřevěná multihra, věnuje Krkonoše – svazek měst a obcí, www.krkonoše.eu

5. cena

Tričko s potiskem - logo Krkonoše, věnuje Regionální turistické informační centrum Krkonoše se sídlem ve Vrchlabí, www.krkonoše.eu, e-mail: info@krkonoše.eu

Budeme rádi, pokud ke svým odpovědím připojíte hodnocení turistických novin Krkonošská sezona, případně zkušenosti z vašeho pobytu v Krkonoších.

Uzávěrka: Konec listopadu 2013.

Losování výherců: Polovina prosince 2013.

Odpovědi s názvem „Čtenářská soutěž o ceny“ prosím adresujte:

Regionální turistické informační centrum Krkonoše
Krkonošská 8
543 01 Vrchlabí
Česká republika

nebo na **e-mail: info@krkonoše.eu**